ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERLE ÇALIŞMA REHBERİ

KODA
Köy Okulları Değişim Ağı

KÖY OKULLARI DEĞİŞİM AĞI DERNEĞİ
Kuruluş Tarihi: 5 Aralık 2016

www.kodegisim.org • **bilgi@kodegisim.org**

Osmanağa Mah. Söğütlüçeşme Cad. Bina No:56 Altın Çarşı Daire:72
Kadıköy, İstanbul

0216 343 73 43
@kodegisim

Bu içerik ve Köy Okulları Değişim Ağı Derneği'nin yayınladığı tüm eğitim içerikleri Creative Commons Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası Lisansı altında yayınlanmıştır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERLE ÇALIŞMA REHBERİ

KODA
Köy Okulları Değişim Ağı

Sevgili okuyucu,

Bu rehber kitap, köy ve kırsal mahallelerde görev yapan sınıf öğretmenlerini özel ihtiyaçları olan öğrencilerle çalışmalarında desteklemeyi ve kaliteli eğitim ortamları yaratmak için etkili uygulamaları paylaşmayı amaçlamaktadır. Temel hedefleri:

• Sınıfta özel ihtiyaçları olan öğrencileri tanımak ve onların eğitimsel ve genel ihtiyaçlarını anlamak.

• Tüm öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için uygun sınıf ortamları tasarlamak.

• Tüm öğrencilerin uyumlu bir ortamda etkili bir şekilde öğrenebilmelerini sağlamak.

Birçok genel eğitim sınıfında, özel ihtiyaçları olan öğrenciler ve tipik gelişim gösteren öğrenciler birlikte eğitim görür. Bu sınıflarda öğretmenler, doğru bilgi, empati ve yaratıcılığı bir arada kullanmalıdır. Öğretmenlerin tüm öğrencilere saygı ve empati göstermesinin yanında ailelerle de okul yöneticileriyle de iş birliği yapması gerekir.

Buna ek olarak, bazı öğrenciler, ailelerin bilgi eksikliği, kırsal bölgelerde uzmanlara sınırlı erişim veya kültürel faktörler gibi çeşitli nedenlerle henüz teşhis edilmemiş özel ihtiyaçlara sahip olabilir. Öğretmenlerin bu olasılığın farkında olması, özel ihtiyaç noktalarını fark etmesi ve gerektiğinde ailelerle görüşerek öğrencileri uygun kurumlara yönlendirmesi, eğitim süreçlerinin tehlikeye girmemesi adına çok önemlidir.

Köylerin kendine özgü koşulları ve birçok öğretmenin kariyerinin ilk aşamalarında olabileceği göz önünde bulundurulduğunda, sürekli öğrenme ve mevcut koşullara uyum sağlama çok önemlidir. Bu rehber, öğretmenlerin köy ve kırsal mahallelerdeki kapsayıcı ve nitelikli eğitim ortamları yaratmalarına yardımcı olacak bilgiler ve pratik örnekler sunmaktadır.

Yaşam boyu öğrenmeye olan bağlılığınız için teşekkür ederiz.

Yazanlar | Cavit Yeşildağ • Lale Hanöz
Grafik Tasarım | N. Melis Boyacı
Çizim | Özüm Baykaş
Emeği Geçenler | Muhammed Atalay • Sanem Bülbül Hüner

Kapsayıcı Eğitim Nedir?

Kapsayıcı eğitim, temel bir insan hakkı olarak adil bir toplumun temeli ve etik bir bileşeni olarak kabul edilmektedir (European Agency for Development in Special Needs Education, 2012, 6). Kapsayıcı eğitim barışın, hoşgörünün, kaynakların sürdürülebilir kullanımının, sosyal adaletin olduğu ve herkesin temel ihtiyaç ve haklarının karşılandığı bir dünya yaratma hedefiyle kapsayıcı kalkınmayı teşvik eden daha geniş bir stratejinin parçasıdır. (Stubbs, 2008, s. 40). En yalın haliyle herkesin en temel haklarından biri olan eğitim hakkına engellenmeden, dışlanmadan ulaşabilmesidir (Stubbs, 2008, s. 18). Mevcut koşulları ne olursa olsun tüm çocukların eşit ve sistematik öğrenme fırsatlarına sahip olmasıdır (UNICEF, 2012, s.10).

Kapsayıcı eğitim, UNESCO tarafından kabul edilen şekliyle şöyle tanımlanmaktadır; tüm öğrenenlerin, kültürlerin ve toplulukların farklı gereksinimlerine, öğrenmeye katılımı artırarak ve eğitim sisteminin içindeki ayrımcılığı azaltarak yanıt verme sürecidir. Bu süreç, öğrenme çağındaki tüm çocukları içeren ortak vizyonu ve tüm çocukları eğitmenin devletlerin sorumluluğu olduğu inancıyla içerik, yaklaşım, yapı ve stratejiler konusunda yapılması önemli olan değişiklikleri kapsar (UNESCO, 2005, s.13).

Bu tanımlar ışığında kapsayıcı eğitimin ilkeleri eğitime erişimde katılımın sağlanması, farklılıklara değer verilmesi, yerele özgü kararların alınması ve düzenlemelerin yapılması, kaynakların tahsisi için yeni bir sistem oluşturulması, öğrenci ihtiyaçlarına cevap veren bir pedagoji ile yaklaşılması, esnek program ve uygulamalarla daha iyi bir eğitim çıktısı için iş birliği yapılması olarak özetlenebilir.

Kapsayıcı eğitim eğitimcileri, çocukların okula, eğitim programlarına ve küçük gruplarla öğrenmeye erişmesi için yaratıcı düşünmeye teşvik eder (Stubbs, 2008, s. 112). Çünkü kapsayıcı eğitim;

• Öğrenmenin doğumla başlayıp hayat boyu devam ettiğini; evde, toplumda ve yaygın eğitim ortamlarında gerçekleşen bir süreç olduğunu kabul etmektedir.
• Kültür ve bağlama göre sürekli gelişen dinamik bir süreçtir.
Toplumların, sistemlerin ve yapıların ayrımcılıkla mücadele etmesini sağlamak, farklılıklara hoşgörülü yaklaşmak, katılımı teşvik etmek, tüm bireyler için eğitime erişim ve öğrenme önündeki engellerin üstesinden gelmek için çalışmaktır.
• Yaş, cinsiyet, etnik köken, dil, sağlık durumu, ekonomik durum, din, özel gereksinimlilik, hayat tarzı ile diğer farklılıkları kabul etmek ve bu farklılıklara saygı duymaktır.
• Öğrenciyi sisteme uyması için değiştirmeyi değil sistemi öğrenciye uyacak şekilde değiştirmektir (Stubbs, 2008, s. 8).

Kimi yaklaşımlar öğrenciyi bir sorunun kaynağı olarak görür. Bu tarz düşünce şekillerine göre öğrenciler sadece aşağıdaki koşullar sağlandığında eğitim alabilir:

• Çocuğa özel ekipmanlar olduğunda,
• Birebir destek aldığında,
• Özel eğitim öğretmeni olduğunda,
• Müfredatı takip edebildiğinde,
• Onlar için özel bir eğitim ortamı olduğunda,
• Özel eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak özel tekniklerle eğitim aldıklarında,
• Onların özel eğitim ihtiyaçları için kullanılacak kaynaklar olduğunda,
• Uygun yaşta olup, resmi dili konuşabildiğinde,
• Okula ulaşıp uygun şekilde iletişim kurabildiklerinde,
• Farklı oldukları için normal çocuklardan ayrı eğitim aldıkları durumlarda.

Oysaki kapsayıcı eğitim modelinde sorunlar ve çözümler öğrencilerde değil toplum ve eğitim sisteminin kendisinde görülür. Bu modele göre, kapsayıcı eğitim yaklaşımının pratiğe geçirilebilmesi için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi gerekir:

• Doğumdan itibaren hayat boyu eğitime yönelik strateji geliştirmek için tüm paydaşlarla iş birliği yapmak,
• Eğitimin planlanması ve uygulanmasında tüm öğrenen gruplarını sürece dahil etmek,
• Tüm öğrencilerin öğrenmesini desteklemek için kaynakları tahsis etmek,
• Eğitim ortamlarını ulaşılabilir, güvenli ve dostane hale getirmek,
• Toplumdaki kaynakları ortaya çıkarmak ve kullanmak,
• Öğretmenleri dinleyip desteklemek ve pratik fayda sağlayan eğitim imkânları sunmak,
• Farklılıklara cevap vermek ve ayrımcılıkla mücadele etmek için politikalar geliştirmek ve uygulamak,
• Toplumdaki herkesin gerçek öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için öğrenme merkezleri oluşturmak,
• Sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapmak (Stubbs, 2008, s.15-16)

Özel Gereksinimli Çocuk Kimdir?

Engellilik "diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir" (BM, 2009). "Özel gereksinimli çocuklar" ifadesi, bedensel özellikleri ve öğrenme becerileri normalden farklı olan çocuklar için kullanılmaktadır (Eripek, 2005).

Gelişimi farklı olan bireyler için alanda günümüzde; “özürlü”, “engelli” ve benzeri tanımlar kullanılmaktadır. Ancak günümüzde, dünya ülkelerinde ve ülkemizde bireyleri etiketlemeden yapılan tanımlar tercih edilmekte ve bu kullanımlar önem taşımaktadır (Baykoç, 2015:20). Son zamanlarda yapılan çalışmalarda en yaygın kullanım şeklinin “özel gereksinimli birey” olduğu görülmektedir. Kendi aramızda, çocukların ya da ailelerin yanında, sadece “özel gereksinimli bireyler” şeklinde tanımlamaya özen göstermemiz gerekir. Özel gereksinimli birey; doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında, gelişim sürecinde oluşan çeşitli nedenlere bağlı olarak; bilişsel, dil, hareket, fizik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde ölçme araçlarıyla ölçülebilen düzeyde yetersizlik, yavaşlama, gerileme veya ileride olma sonucunda yaşıtlarına göre farklı özellikler gösteren ve normal eğitim programlarından yararlanamayan, kısmen yararlanan veya yararlandığı halde destek programları ile eğitimlerini devam ettirebilen bireylerdir (Baykoç, 2015:20). Özel gereksinimli birey terimi, öğrenmede güçlük çeken çocuklar/bireyler kadar performansı üstün olanları da kapsar (Akçamete, 2012:32). Tipik gelişim gösterenlerden ayırıcı özellikleri olması onları yetersiz ya da engelli yapmaz. Sadece, eşit eğitim fırsatlarına erişmek için nitelikli eğitim tekniklerinden faydalanmaları gerekir.

Her çocuk özeldir ve eşit koşullarda öğrenmeyi hak eder. Kapsayıcılık, okulda fiziksel olarak sınıfta bulunmaktan çok daha fazlasıdır. Kapsayıcılık, öğrencilerin eğitimin her alanına dahil olmasıyla gerçekleşir: sınıf, müfredat, oyun zamanı, öğretmenler ve diğer öğrencilerle olan ilişkiler. Özel gereksinimli öğrencilerin okulda dışlanma ihtimali tipik gelişim gösteren öğrencilere göre daha fazladır. Dolayısıyla onların yer aldığı sınıfların kapsayıcılığından emin olmak adına öğretmene çokça sorumluluk düşer.

Öğrencilerin genel eğitim ortamlarına dahil edilmesinin temel nedenlerinden biri, engelli ya da engelsiz her çocuğun yaşıtlarıyla eşit koşullarda ve nitelikli eğitim alma hakkına sahip olmasıdır. Herkesten farksız olarak, özel gereksinimli öğrenciler de arkadaşlık kurabilmek, ilişki yürütebilmek ve akademik anlamda ilerleyebilmek ister.

Türkiye’nin farklı bölgelerinden köy ve kırsal mahallelerde görev alan ve sınıflarında özel gereksinimli öğrencileri olan öğretmenlerle düzenlediğimiz görüşmelerde katılımcılar kimi zaman kapsayıcı eğitim uygulamalarına dair yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ve bu sebeple zorlandıklarını paylaştılar:

> **Sınıfta özel gereksinimli öğrencilerin olması, beni bir öğretmen olarak çok zorluyor. Bazen bunu neden yapmamız gerektiğinden emin olamıyorum.**

Düşünme Zamanı

Bir an için kendinizi düşünün. Gerçekten bir yere ait olduğunuzu hissettiğiniz bir zamanı düşünün. Bu bir grup, bir kulüp, bir spor takımı ya da bir iş ortamı mıydı? Şimdi o ortamdaki davranışlarınızı düşünün. Nasıl davranmıştınız? Kendinizi nasıl hissettiniz? Biri size baktığında nasıl davrandınız?
Çoğu insan kendini ait hissettiği ortamlarda risk almaya, katkıda bulunmaya, paylaşmaya ve öğrenmeye daha isteklidir. Muhtemelen daha konuşkan daha ilgili ve kendi olmaya daha istekli olur. Aynı şey çocuklar için de geçerlidir.

Şimdi, tam tersine, ait olmadığınızı hissettiğiniz veya bir gruptan dışlandığınız bir zamanı düşünün. Nasıl davranmıştınız? Nasıl hissettiniz?

Böyle durumlarda pek çok kişi içine kapanarak, sessizleşerek ve kendini gruba kapatarak tepki verir. Ya da bulunduğu yeri terk ederek veya öfkelenerek de tepki verebilir. Aynı şey okuldaki çocuklar için de geçerlidir. Bir gruba veya okul topluluğunun bir parçasına bağlı hissetmek çok önemlidir. Bu sadece öz değer için değil, aynı zamanda etkili öğrenme için de çok önemlidir.

Kapsayıcı Bir Eğitim Ortamı Neye Benzer?

Kapsayıcı bir okulda, çocuklar bir genel eğitim sınıfının tamamına dahil olur. Sınıf ortamı, tüm öğrencilerin sınıf içi uygulamalarına dahil edilebildiği esnek ve gelişimi destekleyici bir yerdir. Tüm öğrenciler okul ortamında **eşit şekilde değer görür.**

Küçük sınıflar özel gereksinimli öğrencilerin odaklanabilmesi ve arkadaşlarının davranışlarını daha iyi gözlemleyebilmeleri için faydalıdır. Bunun yanı sıra, odaklanmalarını güçlendirmek için sakin ve sessiz bir öğrenme ortamına ihtiyaç duyulur. Bu sebeple; doğaya yakınlığı, az sayıda öğrenci olması gibi sebepleriyle köy okulları özel gereksinimli öğrencilerin nitelikli eğitim alıp bulundukları ortama kaynaşabilmesi için oldukça uygun eğitim ortamlarıdır.

Çocuklar **doğa ortamında** bitki ve hayvanlarla iç içe olurken aynı zamanda tırmanabilir, toprakta ya da çimlerde koşabilir. Bu sayede hem enerjilerini harcar hem de kasları, koordinasyon ve denge becerileri güçlenir. Doğa, tüm çocuklar için öğrenmede büyük paya sahip olmakla birlikte özellikle özel gereksinime sahip öğrencilerin bitkilerle, toprakla ve hayvanlarla birebir temas içinde olması öğrenme ve odaklanmaları için de pekiştirici güçtedir. Farklı hava olaylarını yakından gözlemlemek, çeşitli hayvanların seslerini işitmek, bitkilerin ve toprağın farklı yapılarına dokunmak çocukların duyu becerilerini etkinleştirir. Bunlara ek olarak, doğada vakit geçirmek stres ve kaygı seviyelerini düzenler, yaratıcı oyun kurma becerilerini geliştirir, fiziksel olarak güçlenirken öz güvenlerinin de sağlamlaşmasını sağlar.

Kapsayıcı bir sınıf ortamında, öğretmenin **açık ve net yönergeler** vermesi önemlidir. Bu sayede öğretmen tüm öğrencilerin bir bilgiyi öğrenebildiğinden emin olur. Bunun için tüm öğrencilerin, öğrenme için ihtiyaç duydukları özel koşullara hakim olması ve gerektiğinde öğretme şekillerini adapte etmesi gerekir.

Çoğu özel gereksinimli öğrencinin **meraklı olduğu bir ilgi alanı** vardır. Sıklıkla daha fazla gelişmesi gereken alanları gündeme gelse de ilgi alanlarını keşfetmek çok önemlidir. Örneğin; kimi özel gereksinimli öğrenciler teorik bilgileri ezberlemeye meraklı ve bu konuda çok hızlı olabilirler. Tarım konusunda çok fazla bilgiye sahip olabilir ya da yemek pişirmeye dair çok bilgili olabilirler. Özel grup çalışmaları yaparak bu bilgileri akranlarıyla paylaşmaları sağlanabilir. Bu esnada, topluluk önünde konuşma, soru yanıtlama, sıra bekleme, söz alma gibi pek çok sosyal becerilerinin gelişmesine de alan açılır.

Sınıf düzeninde, ona davranışlarıyla örnek olabilecek ya da çalışmalarında cesaretlendirecek **arkadaşlarıyla eşleşmelerini sağlayarak** birbirlerine davranışlarıyla model olmalarını sağlayabilirsiniz.

Sınıftaki Tüm Öğrencilerin Farkındalık Sahibi Olması

Sınıfta her öğrencinin farklı bireysel özellikleri bulunur ve özel gereksinimli öğrenciler de bu anlamda sınıfa farklı bir yenilik getireceklerdir. Onların sınıfta olması, sadece onların gelişimi için değil aynı zamanda sınıftaki diğer akranlarının farklılıkları anlaması, sorumluluk bilincinin gelişmesi gibi özellikler bakımından çok faydalıdır. Özel gereksinimli öğrencilerin sınıf ortamında en çok karşılaştıkları güçlüklerden biri arkadaşları tarafından dışlanmalarıdır.

Bunun önlenebilmesi için, öğrenciler okula başlamadan önce sınıftaki diğer akranlarıyla hazırlık çalışmaları yapılabilir. Örneğin; sınıftaki öğrencinin özel ihtiyaçları diğer öğrencilere tanıtılabilir. Kendilerine benzer gördükleri ya da farklı buldukları özellikler tartışılabilir. Olumlu davranış ve konuşmalar resim, drama gibi yollarla pekiştirilebilir. Öğrenciler sınıf ortamına ve birbirine alıştıktan kısa bir süre sonra, birbiriyle paylaşabilecekleri birçok ortak alan ve özellikleri olduğunu fark edeceklerdir.

Öğrencilerle önceden çalışılabilecek konular:

• Kimi özel gereksinimli öğrenciler, sosyal becerilerindeki eksiklikler dolayısıyla duygularını ifade edemeyebilir. Diğer öğrenciler tarafından soğuk, kötü ya da korkutucu olarak algılanmasının önüne geçmek için bu durum çocuklara anlatılmalıdır.

• Bilgi ve beceri seviyelerine göre, zaman zaman sınıftaki arkadaşlarından farklı ödev ya da sınavları olabilir. Haksızlık gibi anlaşılmaması için bu durum tüm öğrencilere açıklanmalıdır.

• Zaman zaman görülebilecek davranış problemlerine karşı hazırlıklı olmaları çocuklara anlatılabilir.

• Özel gereksinimli öğrenciyle sürdürülebilecek diyalog örnekleri paylaşılabilir. Diyaloğun yanı sıra resimlerle, hareketle ilgisini çekebilecekleri ve her gün mutlaka iletişim kurmalarının önemi anlatılabilir.

Aile İletişimi

Sınıfında özel gereksinimli öğrenciler bulunan öğretmenlerin, öncelikle iletişimde kalması gereken kişiler aile bireyleri ve diğer tüm bakım verenleridir. Dolayısıyla aileyle/bakım verenlerle etkili iş birliğinde olabilmek çok önemlidir:

1 • Aile ile Ön Görüşme / Tanışma

Akademik yılın başında bir görüşme planlayın.
- Öğrencinin özel ihtiyaçlarını ve geçmiş hikayesini dinleyin.
- Çocuğun desteğe ihtiyaç duyduğu belirli alanlar hakkında aileden ayrıntılı bilgi toplayın.

Ailenin çocuğun eğitimi veya bakımı konusunda zorlandıkları alanları veya güçlü yönlerini belirleyin.
- Ailenin çocuğun eğitiminde veya bakımında özellikle zorlandığı veya iyi olduğu alanları öğrenin.

Özel ilgi gerektiren alanları belirleyin:
- Öğrenme
- İletişim becerileri
- Duyusal ve fiziksel hassasiyetler
- Davranışsal ve duygusal ihtiyaçlar

Aileye düzenli geri bildirim sağlayın.
- Dönem boyunca düzenli aralıklarla güncelleme toplantıları planlayın.
- Bu toplantılarda öğrencinin akademik ve duygusal gelişimini tartışın.
- Ailenin gözlemleri ve dönemsel ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi olun.

2 • Destek Ağı Oluşturma

Ebeveynlerin birbirinden destek almasını sağlayın.

- Eğer okulunuzda özel gereksinimli birden fazla öğrenci varsa, onları tanışma ve deneyimlerini birbirleriyle paylaşmaları için teşvik edebilirsiniz. Bu buluşmalara, çocuğun annesi, babası, geniş aile bireyleri gibi tüm bakım verenlerini davet edebilirsiniz.

- Tüm velilerin katıldığı toplantılarda da, sınıflarda bir kaynaştırma öğrencisinin olmasının tüm çocuklar ve öğrenme süreçleri açısından önemini ve değerini anlatmaya özen gösterin. Bu sayede, velilerin bu konuda bilgi ve farkındalığının artmasına destek olabilirsiniz.

Genel Eğitim Sınıflarında Karşılaşılabilecek Özel Gereksinimler

**Özel gereksinim türleri aşağıdakilerle sınırlı olmayıp, aşağıda genel eğitim sınıflarında sıklıkla karşılaşılabilen özel gereksinimlere ve uygun sınıf koşullarına yer verilmiştir.*

1 • Öğrenme Güçlüğü

Öğrenme güçlüğü nörolojik bir durumdur. Basit bir deyişle, öğrenme güçlüğü beyindeki bağlantıların farklılığından kaynaklanır. Sıklıkla okuma ve temel dil becerilerinin ediniminde zorlanmalar olarak karşımıza çıkar. Öğrenme güçlüğü olan çocuklar zeka bakımından yaşıtlarından farksızdır. Ancak, geleneksel öğretim teknikleriyle ya da kendi başlarına öğrenmede zorluk yaşarlar. Okuma, yazma, heceleme, akıl yürütme, bilgileri hatırlama ve/veya organize etmede farklı/özel öğretim tekniklerine ihtiyaç duyarlar.

Öğrenme güçlükleri yaşam boyu devam eder, yok olamaz. Doğru destek ve müdahalelerle okulda başarılı olabilir ve ileride de güçlü kariyerlere sahip olabilirler. Öğretmenlerin, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerini dikkatlice gözlemlemeleri, güçlü yanlarını ortaya çıkarmalarını sağlamaları gerekir.

Öğrenme güçlüğü olan ilkokul öğrencilerinde görülebilecek özellikler:

- Harfler ve sesler arasında bağlantı kurmada zorluk çekme,
- Gitmek-gelmek, yemek-içmek gibi temel kelimelerinin anlamlarını karıştırma,
- Okurken harflerin yerini yanlış okuma, benzer harfleri birbirine karıştırma (b-d/m-w) tersten yazma,
- Matematik işaretlerini karıştırma (+,-,x,=),
- Yeni beceri öğreniminde yavaşlık; bilgileri öğrenmektense ezberlemeye çalışma,
- Düzen oturtmada zorlanma,
- Dengesiz kalem tutuşu,
- Saatleri öğrenmede zorlanma,
- Koordinasyon, dengede güçlük çekme ve sıkça çarpma/düşme gibi kazalar yaşama.

Öğrenme güçlüğü olan bir öğrenciye uygun sınıf nasıl olmalıdır?

Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, sınıf düzeninden olumsuz etkilenmeye en yatkın öğrencilerdir. Uzun vadede, akademik ve sosyal açıdan öğrenme problemlerinden etkilenmemek adına sınıfta belli uygulamalara önem vermek gerekir:

1 • Düzenli sınıf ortamı

Sınıf ortamı, doğası gereği kalabalıktır. Ancak, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için sınıf ortamının mümkün olduğunca sade, düzenli ve sakin olmalıdır.

2 • Sakin ve yavaş ders anlatımı

Öğretmenin anlaşılır, temiz ve yavaş bir dil kullanması gerekir. Hızlı bilgi akışı, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için kafa karıştırıcı olabilir. Konuyu anlattıktan sonra aklında bir soru işareti kalıp kalmadığını kontrol ederek, soru sormasını normalleştirmek gerekir. Aksi halde, çok fazla soru sormanın ayıp ya da aptallık olduğu fikrine kapılabilirler.

3 • Zamana saygı duyma

Sınıfta çoğunlukla belli bir ders süresinde yapılan çalışmanın tamamlanmış olmasına odaklanılır. Oysaki, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, çalışmalarını bitirmek ya da söz aldıklarında kendilerini ifade edebilmek için daha fazla ve geniş bir zaman ihtiyaç duyabilirler. Onlara ihtiyaç duydukları zamanı tanımak yerine limitli sürede tamamlamalarını istemek, yaptıkları işin yarım kalmasına ve kendilerini beceriksiz ya da değersiz hissetmelerine sebep olur.

4 • Öğrencinin kendini ifade etmesine alan açmak

Öğretmenler çoğunlukta sınıfta en çok konuşan ve anlatan kişidir. Ders anlatım zamanları dışında da genelde sınıfta en baskın olarak duyulan ses öğretmenin sesidir. Oysaki, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin öğrenmesi ve pekiştirmesi için bolca konuşması ve tekrar etmesi gerekir. Eğer bu alan onlara açılmazsa, sadece öğretmeni dinleyerek öğrenmede zorluk çekerler.

5 • Sınıftaki yönergelerin açık ve anlaşılır olması

Öğretmenler sıklıkla bir etkinliği, çalışmayı ya da yapılması gereken bir durumu anlatırken tüm sınıfa seslenir. Ancak bu durumda, sadece sınıfın bir bölümü onu aynı şekilde takip ederek anlayabilir. Özellikle öğrenme güçlüğü olan öğrenciler sıklıkla, yeterince açık ya da onlar için anlaşılır olmayan yönergelerin içerisinde kaybolur. Öğretmenlerin, öğrenciler için özel olarak açıklama ve anlatımlarda bulunması, onların yanlarına giderek her şeyin anlaşılır ve yolunda olduğundan emin olması önerilir.

6 • Öğrenme kazanımlarına odaklanma

Sınıfta yapılması gereken bir etkinlik olduğunda, çoğunlukla etkinliğin iyi yapılıp yapılmadığına odaklanılır. Oysaki, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, başkasının ne yaptığını gözlemlemede ve aynısını taklit ederek yapmada çok iyidirler. Eğer bu duruma dikkat verilmezse, öğrencinin ne yaptığını öğrenip bilinçli olarak yapmadığı kısmı gözden kaçabilir.

7 • Düzenli geri bildirim verme

Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler özellikle okuma-yazma gibi çalışmalarda daha yavaş ilerleme gösterebildiği için öğretmenlerin onlara özel, geliştirici geri bildirimleri daha sık vermesi gerekir. Bu sayede, en ufak ilerlemeler bile fark edilir ve öğrenme sürecinde motivasyonlarının devam etmesi sağlanır.

2 • Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)

DEHB, sıklıkla öğrenme güçlüğü ile aynı anda görülebilir ancak ikisi birbirinden tamamen farklıdır. DEHB tanılı öğrenciler, genelde sakin oturmakta, odaklanmakta ve dürtüsel davranışlarını kontrol etmekte zorlanırlar.

Bu davranışlar çoğu öğrencide görülebilir ve her bunu gösteren öğrenciye doğrudan dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanısı konulmaz. Ancak bu tanıyı alan öğrencilerde bu davranışlar çok sık görülür ve çocukların derslerinde başarılı olmasını engelleyecek boyuttadır. Bunun yanı sıra, arkadaşlık ilişkilerini, sosyal becerileri de olumsuz etkiler. Kimi zaman hiperaktivitenin olmadığı sadece dikkat eksikliğinin görülebildiği durumlara da rastlanır.

DEHB tanısı olan ilkokul öğrencilerinde görülebilecek özellikler:

Dikkat eksikliğine bağlı olarak;

- Dikkatsizlik hataları yapma,
- Odağını toplamada güçlük çekme,
- Hayallere dalma ve dinlemiyor gibi gözükme,
- Yönergeleri takip etmede güçlük çekme,
- Eşyalarını kaybetme ya da doğru eşyayı okula getirmeyi unutma,
- Düzen kurmada güçlük çekme,
- Yoğun odaklanma gereken çalışmalara girmekten kaçınma ya da sevmeme

Hiperaktiviteye bağlı olarak;

- Uzun süre sandalyede oturmada güçlük çekme,
- Tırmanma, zıplama ya da koşma gibi çok hareketli olma,
- Çok konuşma,
- Sıra beklemede zorlanma,
- Söz kesme.

DEHB tanısı olan bir öğrenciye uygun sınıf ortamı nasıl olmalıdır?

DEHB tanılı bir öğrenci için sınıf ortamında dikkat edilmesi gereken özellikler, öğrenme güçlüğü tanısı olan öğrenciler için olan sınıf yapısına çok benzer.

1 • Düzenli sınıf ortamı

Sınıf ortamının mümkün olduğunca sade, düzenli ve sakin olması dikkati dağıtacak unsurların azaltılmasını sağlar.

2 • Görsel kullanımı

Dersi anlatırken farklı görsel uyaranlardan (renkler, ışıklar, tablolar ya da posterler) faydalanmak öğrencinin kaçırdığı yerde geri odaklanmasını ve daha iyi takip edebilmesini sağlar.

3 • Sınıftaki yönergelerin açık ve anlaşılır olması

Yönergelerin açık, kısa ve net olmasının yanı sıra tahtaya ya da duvara yazılabilir. Bu sayede, öğrencinin öğretmene sormadan yazıya bakarak yönergeyi hatırlaması sağlanır. Yapılan çalışmaların kısa aralıklarla ve ufak adımlarla ilerlemesi, dikkat süresinin iyi değerlendirilmesini ve öğrenciyi fazla yormadan devam edebilmeyi sağlar.

4 • Hareket molaları

Uzun süre oturmak onlar için akranlarından çok daha zorlayıcı olabilir. Tüm sınıfı katarak, hareket içeren ders molaları vermek onlar için büyük bir rahatlama olacaktır. Müzik ve hareketi konu anlatımlarının içine yerleştirilebilir.

5 • Düzenli geri bildirim verme

Özellikle dürtü ve duygularını düzenlemede zorluk yaşayan çocuklarda anlık geri bildirim vermek sakinleşmelerini sağlar.

3 • Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), beyindeki bir farklılık sonucu ortaya çıkan bir gelişimsel bozukluktur. Bu tanıya sahip olan öğrenciler iletişim ve sosyal becerilerde güçlük çeker, zorlayıcı ve tekrar eden davranışlarda bulunurlar.

Bunlara bağlı olarak; öğrenme, dikkat, odaklanma, arkadaşlık kurma gibi alanlarda zorlanma yaşarlar. Semptomlar kimisi için çok daha hafif (spektrumun alt sınırlarında) olabilirken kimisinde çok daha yoğunlukla (spektrumun üst sınırlarında) görülebilir.

Otizm Spektrum Bozukluğu olan ilkokul öğrencilerinde görülebilecek özellikler:

- Akranlarıyla iletişim kurma ve oyun oynamada güçlük çekme,
- Dil becerilerinde geriden gelişme olabileceği için daha az konuşma ya da hiç konuşmama,
- Göz kontağı kuramama,
- Beden dengesinde güçlük çekme,
- Tekrarlayan hareketler (dönme, zıplama, ses çıkarma vb.),
- Öğrenme güçlükleri.

Otizm Spektrum Bozukluğu olan bir öğrenciye uygun sınıf nasıl olmalıdır?

• **OSB tanısı olan öğrenciler kimi zaman çevrelerinde oluşan uyaranlardan (parlak ışık, farklı renkler, gürültülü sesler) çok rahatsız olabilir. Bunu karşılığında bağırabilir, sinirlenebilir ya da farklı davranış problemleri gösterebilirler.**

Duyusal hassasiyetlerini takip etmek ve sınıfın içindeki eşya ya da materyalleri ona göre sadeleştirmek gerekebilir.

• **Sosyal becerileri akranlarına göre daha düşük olduğu için ilişki başlatma, oyun vb. sosyal çalışmalarda rol almada güçlük çekebilirler.**

Duygularını ifade etmekte zorlanırlar. Dolayısıyla daha duygusuz ya da tepkisiz davranabilirler. Çevresinde gözlemlediği örnek davranışları (teşekkür etme, selam verme, eşya paylaşımı, sıra bekleme vb.) taklit etmesi üzerine çalışabilirsiniz.

• **Dil becerilerinin gelişimine bağlı olarak iletişim ve konuşma becerileri üzerine daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyabilirler.**

İhtiyaçlarını ifade edebilmek için davranışlar yerine cümle kurmaları teşvik edilebilir. Bunun için akranlarının iletişim şekillerini taklit edebilmesi için örnekler gösterilebilir.

• **Odaklanma problemleri dolayısıyla akranlarından daha fazla zamana ihtiyaç duyabilirler.**

Sınav ya da ödevlerin açık, net ve anlaşılır olması önemlidir. Daha iyi odaklanabilmeleri için bazı etkinlikleri sınıfın farklı bir alanında ya da daha sessiz bir yerde yapması odaklanmalarına faydalı olabilir.

• **Uzun ve yazılı/sözlü yönergeleri takip etmekte güçlük çekebilirler.**

Anahtar kelimelerin resmedilmesi ve resimli yönergelerle anlatılan etkinlikleri takip etmeleri daha rahat olur.

Sıra bekleme, bir işi bitirme ya da başlama, söz alma gibi sınıf içi kuralların net olarak belirlenmesi ve çalışılması gerekir.

• **Kendilerine özgü farklı ilgi alanları olabilir. Resim yapmak, müzik aleti çalmak ya da bir oyuncakla çok ilgili olabilirler.**

Gözlemlediğiniz ilgi alanını yapması için alan sağlayarak enerjisini harcamasını sağlayabilir, iyi yaptığı davranışları olumlu geri bildirimlerle güçlendirebilirsiniz.

• **Sınıfta yapılan çoğu aktiviteye, akranları gibi katılım sağlayabilir. Ancak daha önce yapmadıkları yeni bir etkinlik karşısında kaygı duyabilir, korkabilirler.**

Tüm gelişmeler öncesinde öğrenciyi hazırlamak, durumu ona ayrıca açıklamak gerekebilir.

Günlük ve haftalık planı önceden ona anlatmak ve rutinler oluşturmak fayda sağlayabilir.

4 • Zihinsel Gereksinimli

Zihinsel gereksinimli olmak, genetik ya da farklı enfeksiyonlar sonucu görülebilir ve ilk belirtileri erken yaşta ortaya çıkar. Zihinsel gereksinimli bireyler yeni beceri geliştirmede, öğrenmede ve sosyal becerilerde güçlük çekerler. Zihinsel gereksinimin yoğunluğu kişiden kişiye göre değişebileceği için her çocukta görülebilecek belirtiler de farklılık gösterebilir.

Kiminin öğrenme gibi zihinsel işlevleri daha çok etkilenirken iletişim başlatma, konuşma, merak etme gibi sosyal becerileri daha iyi olabilir. Düşük seviyede zihinsel gereksinimi bulunan kişiler hayatlarını tek başlarına sürdürmelerini sağlayacak temel becerileri öğrenebilir. Bu becerileri öğrenebilmelerinde genel eğitim sınıflarındaki akranlarıyla aynı ortamda bulunmak ve öğretmenleri tarafından uygun şekilde yönlendirilmek büyük yer kaplamaktadır. Zihinsel gereksinimlilik geniş kapsamı olan bir terimdir ve kimi öğrencilerde çok az, kimi öğrencilerde ise çok daha fazla olabilir.

Kimi öğrenciler ise sadece sınırda olup, aşağıda belirtilen maddelerin bazılarını gösteriyor olabilir. Bu durumlarda, öğrencilerin sınıf arkadaşlarının öğrenme hızına uyum sağlayabilmesi için daha fazla desteklenmeleri gerekebilir.

Down Sendrom, bir zihinsel gereksinim türü olup, genelde yüz hatlarındaki belirgin farklılık ile anlaşılabilmektedir. Genelde hafif ya da orta düzey zihinsel gereksinime sahip olurlar. Görsel öğrenme becerileri gelişmiştir. İletişim ve empati becerileri çok kuvvetlidir. Kısa süreli hafızaları güçlüdür ve gündelik pratik becerileri öğrenip hayatlarını görece daha bağımsız sürdürebilirler. Buna karşın, kimileri görme ya da işitme kaybına sahip olabilir. Kasları yeterince güçlü olmadığından ince motor becerileri gerektiren etkinliklerde zorlanabilirler. Dikkat süreleri kısadır.

Zihinsel gereksinimli olan ilkokul öğrencilerinde görülebilecek özellikler:

• Özellikle sınıfta yeni ya da farklı bir bilgi, kural ya da konuyu öğrenmede güçlük çekme,

• Sosyal beceriler ve iletişim becerilerinde güçlük çekme,

• Soyut kavramları anlamlandırmada zorlanma,

• Duygu ve davranışlarını düzenlemede zorlanma,

• Pratik becerileri (giyinme, yemek yeme, para yönetimi, temizlik ve hijyen kuralları) öğrenmede güçlük çekme,

• Motor becerilerde güçlük dolayısıyla kimi çok aktif ve enerjik olabilirken kimi de çok daha hızlı şekilde yorulabilir.

Zihinsel gereksinimli olan bir öğrenciye uygun sınıf nasıl olmalıdır?

- **Küçük adımlarla ilerleme**

Öğrencinin rahat öğrenebilmesi için yapılacak herhangi bir çalışmanın adımlarının basit ve anlaşılır şekilde ilerlemesi gerekir. Her öğrenme adımı kısa süreli olup ardından aynı adımın bolca tekrarı şeklinde ilerlemelidir.

- **Tüm duyulardan faydalanarak öğrenme**

Özellikle soyut bilgileri öğrenmede güçlük çeken öğrencilerde, herhangi bir konu anlatırken sözel anlatım yerine dokunabilecekleri, görsel olarak canlandırabilecekleri materyallerden faydalanmak bilgiyi öğrenmelerini kolaylaştırır.

Gerçek hayattan örnekler, fotoğraflar, kum/hamur/resim gibi görsel ve dokunsal materyallerden faydalanabilirsiniz. Öğrenci, öğrendiği bilginin gerçek hayatla ilişkisini ya da ona faydasını anladığında öğrenmesi ve hatırlaması daha kolay olacaktır.

- **Tekrar etme**

Zihinsel gereksinimi olan öğrenciler, öğrendiğini hatırlamada akranlarına göre daha çok zorlanabilirler. Bu sebeple ilerlenen ufak adımların her gün tekrar edilmesi önemlidir. Bunun yanı sıra öğretilmesi istenen bir davranışın, sınıfta rutin haline gelmesi ve tüm akranlarının düzenli olarak yapması, çevresini model olarak daha hızlı öğrenmesini sağlar.

- **Geri bildirim verme**

Tüm öğrencilerde olduğu gibi, zihinsel gereksinimli öğrencilerde de yaptığı bir davranışın ardından geri bildirim vermek onu geliştirmek için kritiktir. Ancak yaptığı çalışmayı ve etkileri henüz zihninde tazeyken hatırlayabilmek için davranışın ya da çalışmanın hemen ardından geri bildirim vermek gerekir.

- **Sınıf arkadaşlarını örnek alma**

Tüm özel gereksinimli öğrencilerde olacağı gibi, zihinsel gereksinimi olan öğrenciler sınıf arkadaşlarını örnek alarak onların davranışlarını modeller ve daha hızlı öğrenirler. Dolayısıyla, sınıfta onu olumlu şekilde geliştirebilecek, dikkatini toplamasını sağlayacak öğrencilerle birlikte oturmaları ya da grup çalışmaları yürütmeleri onlar için faydalı olacaktır.

- **Zaman verme**

Ödev ya da herhangi bir çalışmanın bitmesinde, akranlarından daha fazla zamana ihtiyaç duyabilirler. Tıpkı diğer özel gereksinimli öğrencilerde görülebileceği gibi belli bir zaman dilimine tabii tutmak öğrencileri strese sokabileceğinden ihtiyaç duydukları fazladan zamanı onlara tanımak potansiyellerini ortaya çıkarmada önemlidir.

Görme Kaybı ve İşitme Yetersizliği

Görme kaybı ya da işitme yetersizliğine sahip öğrenciler kısmen, az ya da tamamen görme ya da işitme kaybı yaşayabilir. İhtiyacın boyutundanbağımsız olarak, sıklıkla genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte eğitim görmektedirler. Sahip oldukları fiziksel ihtiyaca ek olarak farklı bir özel gereksinimi olmayan öğrenciler, eğitimde tıpkı diğer akranları gibi başarılara ulaşabilirler. Hayatın tüm alanında etkin şekilde var olabilmeleri ve adapte olabilmeleri için öncelikle sınıf ortamında sosyal ve duygusal açıdan güçlendirilmeleri çok önemlidir.

Görme ya da işitme kaybı olan ilkokul öğrencilerinde görülebilecek özellikler:

1. Fiziksel Zorlanmalar

• Görme kaybı olan öğrenciler, herhangi bir görsel materyali az görebilir ya da hiç göremeyebilir. Derste kullanılan her görsel materyalin aynı zamanda sözel şekilde açık ve anlaşılır bir dille anlatıldığından emin olmak gerekir. Eğer az ya da kısmi görme kaybı olan bir öğrenci varsa, görsel materyali görebilmesi için daha fazla zaman ya da uygun şekilde konumlandırmak faydalı olacaktır. Dikkatini çekmek için her zaman ismiyle seslenin. Bir yeri tarif ederken, “orada” demek yerine öğrencinin açıkça anlayacağı şekilde “düz”, “sağa”, “sola” gibi kelimeler kullanın.

• İşitme yetersizliği olan öğrenciler, akranlarıyla iletişim kurmada ya da dersi takip etmede zorlanabilirler. Öğretmenlerin yönlendirmesiyle, akranlarıyla oyun yoluyla iletişime geçebileceklerini fark ederler.

• İşitme yetersizliği bulunan öğrenciler farklı ritimleri ayırt edebilir ve müzikten hoşlanırlar. Sınıfta farklı müzik çalışmalarına yer verilebilir.

• Yürüme ya da hareket etmelerine engel olacak her objenin konumuna dikkat etmek gerekir. Öğrenci için sınıfın rahat ve güvenli bir ortam olduğundan emin olunmalıdır.

• Farklı materyallerden faydalanarak (müzik, toprak, ağaçlar, hikayeler) diğer duyularını kullanmaları ve öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

2. Duygusal Zorlanmalar

• Akranlarıyla aynı etkinliklere katılamamak ya da aynı olmadıklarını hissetmek olumsuz duygular yaşamalarına sebep olur ve özgüvenlerini düşürebilir.

• Arkadaşlarının oyunlarda, etkinliklerde ya da ders içi çalışmalarda onlara destek olması çok önemlidir.

• Kimileri üzüldüklerini rahatça belli edemeyebilir. Bu sebeple, duygularını açıkça ifade edebilmeleri ve kendilerini iyi hissetmediklerinde gidebilecekleri güvenli bir öğretmenin olduğunu bilmek onlara çok iyi gelecektir.

• Arkadaşlık kurmada çekinebilir ya da akranlarıyla aynı olmadığı için bir gruba ait hissedemeyeceğini düşünebilirler. Sosyalleşmeleri için alanlar oluşturmak gerekir.

Özel gereksinimli öğrencilerle çalışırken dikkat edilmesi gereken ana çalışma başlıkları:

1. Okuma Yazma

Dil gelişimiyle okuma ve yazma aynı zamanlarda gelişmeye başlayan iç içe süreçlerdir. Bebeklik döneminden itibaren çocuklar önce gözlemleyerek ve dinleyerek sonrasında ise çeşitli sesler, sözcükler çıkararak ve çevrelerindeki kişileri taklit ederek dil kullanımına başlar. Emeklemek gibi fiziksel hareketler ince motor becerileri geliştireceği için yazma veya görsel okuma, metni takip etme gibi becerilerin öncüsüdür. Bu sebeple, özel gereksinimleri olan öğrencilerin bu alanda yaşıtlarına kıyasla daha fazla pratik ve daha özel bir ilgiye ihtiyacı olabilir.

Çocuklar aynı zamanda dünyayı anlamlandırdıkça zihinlerinde semboller üretmeye ve çeşitli kavramları sembollerle bağdaştırmaya başlar. Özel gereksinimli öğrencilerde; görselin yanı sıra dokunma, işitme ya da koklama gibi birden çok duyunun kullanıldığı aktivitelerle öğrenme güçlenir. Kil, kum, su, hamur gibi aktiveler bunlara örnek olabilir. Bu sayede okumalar esnasında ritim, öykü, tonlama, duraklama ya da kafiyeleri daha rahat kavramaları ve ilgilerinin artması sağlanabilir. Hikaye ve şiirler ise çocukların devam eden bir öyküyü takip edebilmelerini, anlam çıkarabilmelerini, benzer cümleler kurup kendi ilgi alanlarındaki benzer hikayelerini yazabilmelerini sağlar.

Özel gereksinimli öğrencilerle kitap okurken dikkat edilmesi gereken yerler:

- Eğer öğrencinin görme becerisi varsa resimlere bakarak dikkat sürelerinin artması sağlanabilir, görme kaybı olan öğrencilerde ise görsel betimleme yapılabilir.
- Sayfaları yırtmak ya da ağıza götürmek yerine sayfayı uygun şekilde çevirmede destek olunabilir.
- Çevresinden tanıdık gelen objelerin kitapta fark edilmesi, gösterilmesine, duymasına destek olunabilir.
- Hikayede bahsedilen ya da resmedilen bir davranışın taklidi yapılabilir.

2. Davranış ve Dikkat Problemleri

Sınıfınızda özel gereksinimli öğrenciler varsa ders planlamasında olası davranış problemlerini öngörerek hazırlanmakönemlidir. İlkokul sınıflarında karşılaşılabilecek davranışsal problemler; hiperaktivite ya da öfke kontrol problemleri olabilir. Bunun yanı sıra dürtüsel davranışlar diye adlandırdığımız anlık duygulara verilen hızlı tepkiler olabilir. Bu tepkiler, öğrencinin uzun vadede etkisini düşünmediği ve anlık olarak gösterdiği ilk tepkilerdir. Öğrencinin öfkelenip bağırması ya da vurması, dürtüsel davranışlara örneklerdir. Sınıflarda karşılaşılabilen bir diğer problem ise iletişimde güçlükler olabilir.

Örneğin öğrenci yaşadığı sosyal veya duygusal zorlanmayı kelimelerle ifade edemeyebilir, ihtiyaçlarını arkadaşlarına grup içinde rahatça aktaramıyor olabilir. Bunlar arkadaşları tarafından yanlış anlaşılmalarına ve sevilmeyen öğrenci olarak görülmelerine yol açabilir olabilir. Bunları önlemek adına sınıfta bazı düzenleri önden oturtmak önemlidir.

• Öğrenciyi iyi tanımak ve onunla iyi iletişim kurabilmek, zorlandığı yerlerde neye ihtiyacı olabileceğinin daha rahat anlaşılmasını ve davranışlarının sınıfta daha öngörülebilir olmasını sağlar.

• Öğrenciler, sınıfın kurallarını unutabilir ya da anlık tepkileri esnasında bildikleri halde uygulayamayabilirler. Bunun önünde geçmek ve sınıfın öğrenciler için öngörülebilir ve rahat bir ortam olmasını sağlamak için sınıfın kuralları öğrencilerle birlikte belirlenebilir ve kurallar herkesin görebileceği bir şekilde asılabilir. Bu sayede öğrenciler uymaları gereken kurallara mutabık olmaları gerektiğini anlar.

• Öğrencilerin odakları dağıldığında toplamak için bir odağın dağıldığı anlarda ses tonu değiştirilerek öğrencilerin dikkati toplanabilir.

• Çalışmalar arasına sık aralar konulabilir. Eğer bir öğrencinin daha fazla araya ihtiyacı olduğu düşünülüyor ise ona özel bireysel bir çalışma molası verilmesi sağlanabilir. Uygulanan kurallarda belirli bir düzenin olması, düzenli yapılan etkinlik ya da uygulamaların aynı saatte, aynı zaman diliminde yapılması, belli eşyaların yerinin hep aynı olması, özel gereksinimli öğrenciler için rahatlatıcı olacaktır.

Uygulama Örnekleri

Özel Gereksinimli öğrencilerin öğrenme ve fiziksel entegrasyon süreçlerinde ilerleme sağlayabilmeleri için 3 temel kapasite gelişimine ihtiyaçları vardır.

1 • Uzamsal oryantasyon ve farkındalık

a • Uzamsal oryantasyon çalışmaları
b • Koordinasyon ve odaklanma çalışmaları

2 • Beden coğrafyası ve bedensel farkındalık

a • Beden coğrafyası
b • Form çizim uygulamaları
c • Kil çalışmaları

3 • Baskınlık ve denge

a • Denge çalışmaları
b • Zamanlama ve ritim çalışmaları

1 Uzamsal Oryantasyon ve Farkındalık Uygulamaları

a • Uzamsal Oryantasyon Çalışmaları

Uzamsal oryantasyon, öğrencilerin çevresindeki nesnelerle olan ilişkisi, uzaklığı, yönleri, konumunu öğrenme, anlama ve hatırlama becerisidir. Aşağıda yer alan uygulamaları günde 15-20 dakika ve kendi ders ve etkinlik düzeninize uygun olacak şekilde ayarlayarak uygulayabilirsiniz. Hangi derste ya da teneffüste uygulayacağınız, uygulamaların ne kadar tekrar edeceği gibi konulardaöğrencilerinizin ve sınıfınızın ihtiyaçları belirleyici olacaktır. Çalışmalar bireysel olarak uygulanabileceği gibi sınıfın tümüyle gerçekleştirilebilir. Bu uygulamaların amacı dikkat ve odaklanmayı güçlendirmek, uzamsal oryantasyonu desteklemektir.

Uygulama 1

Çocuk ayakta öğretmenin veya eğitmenin karşısında durmaktadır. Öğretmen ne yapılması gerektiğini örnek bir uygulama ile gösterir.

Uygulama için içi kum-nohut-fasulye dolu küçük bir torba veya küçük bir top kullanılabilir.

Kum dolu küçük torbalar bir elden diğerine havada yarım ay çizerek verilir.

Bu çalışmanın ardından kum torbası bir elden diğerine atılır ve tutulmaya çalışılır.

Tüm bu çalışmalara ayakta sabit şekilde gerçekleştirildikten sonra yürüyerek de yapılmalıdır.

Günde 15-20 dakika bu uygulamalar için yeterli olacaktır. 3-4 hafta boyunca çocuk hareketleri içselleştirinceye kadar devam edilir.

En az 3 kez bu çalışma yapılır.

Uygulama 2

Uygulama 1'in devamı niteliğindedir.

Çocuk ayakta durmaktadır ve kum dolu küçük torba bir elden diğerine bel çevresinden geçecek şekilde verilir. En az 3 kez hareket tekrar edilir.

Bu hareketin ardından kum torbası en az 3 kez bir elden diğerine baş üstünden verilir.

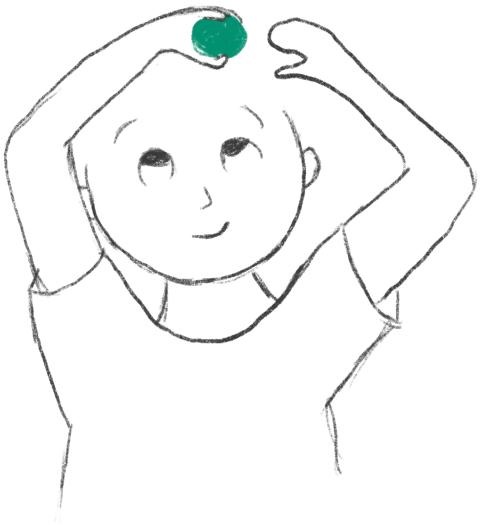

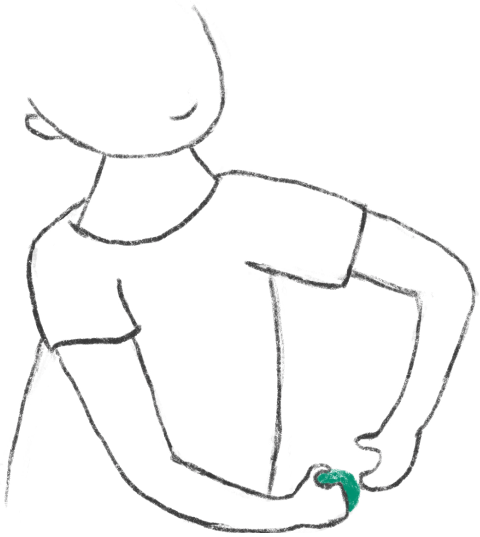

Uygulama 3

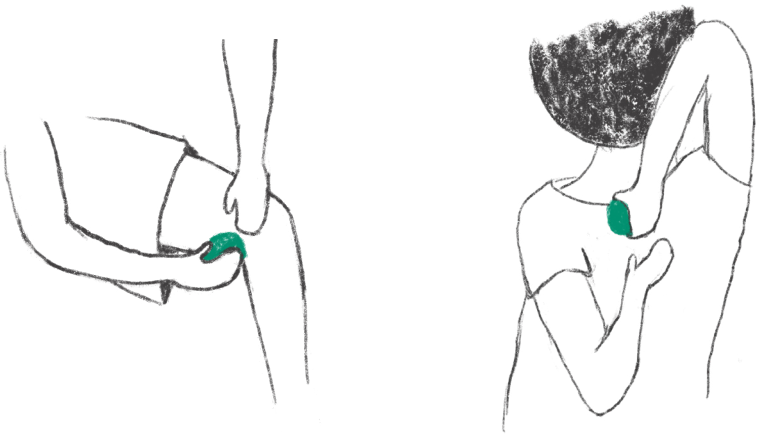

Bu uygulamada çocuk ayaktadır ve küçük torbalar önce sağ diz öne çekilerek altından, ardından sol diz öne çekilerek altından 3 kez geçirilir.

Bu uygulamanın ardından çocuk küçük torbayı sağ eliyle başının arkasından uzatır ve sol eliyle de belinin arkasından torbayı alır.

Tüm uygulamalar en az 3 kez acele edilmeden tekrarlanır.

Uygulama 4

Bu uygulama ayakta gerçekleştirilir. İçi dolu torba baş üstüne konur ve hafifçe geri atılarak arkada iki elle tutulmaya çalışılır.

Çalışma arkada iki elle bez torba düşürülmeden tutulana kadar devam ettirilir.

Ardından aynı çalışma bu kez oturur pozisyonda ve her iki elde de içi dolu torba tutularak yapılır.

Her iki torbada aynı anda yere bırakılır.

Bu çalışma en az 3 kez yapıldıktan sonra ellerdeki torbalar sıra ile yere bırakılır.

Tüm bu çalışmalar sırasında dikkatin torbada olmasına özen gösterilir.

Uygulama 5

Yere düz bir çizgi çizilir veya bant yapıştırılır.

Eğitmen her iki eline içi kum dolu torba alır ve ellerini yana açarak düz çizgi üzerinde yavaşça yürür.

Çocuktan aynısını yapması istenir. Ellerdeki kum torba sayısı değiştirilerek uygulama en az 4 kere tekrar edilmelidir.

Uygulamanın bu aşamasında yere düz çizgi yerine geometrik bir şekil veya eğri bir çizgi çizilir.

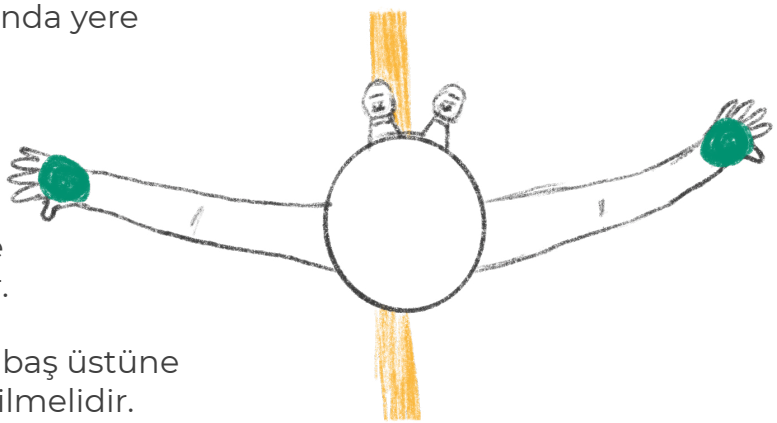

Elde kum torbaları ile yere çizilen form üzerinde yürüme çalışmaları yapılır.

Bu çalışma kum torbaları baş üstüne konularak da gerçekleştirilmelidir.

Uygulama 6

Eğitmen ve çocuk karşılıklı durmaktadırlar. Aralarında 2 metre gibi bir mesafe bulunmaktadır.

Eğitmen küçük kum torbasını yavaşça çocuğa atacağını söyler.

Çocuk eğitmenin sözleriyle kendini hazırlar.

Torba yavaşça atılır ve çocuk tutmaya çalışır.

Ardından çocuk torbayı eğitmene atar.

En az 5 kez bu tekrarlanır. Ardından mesafe birer adım geri gidilerek büyütülür.

Tekrar 5 kez torba karşılıklı atılır.

Uygulama 10-15 dakika sürdürülebilir ve haftada en az 2 kez gerçekleştirilmelidir.

Uygulama 7

Eğitmen ve öğrenci karşılıklı ayakta durmaktadırlar.

Eğitmen sağ eliyle topu öğrencinin soluna atar. Öğrenci geri atar.

Ardından eğitmen sağ eliyle bu kez topu öğrencinin sağ eline atar.

Aynı işlem eğitmenin sol eliyle topu öğrencinin 2 eline atmasıyla devam eder.

Bu uygulama toplar atılırken öğrencinin sağ ve sol ayağını öne atmasıyla da devam ettirilebilir.

Uygulama 8

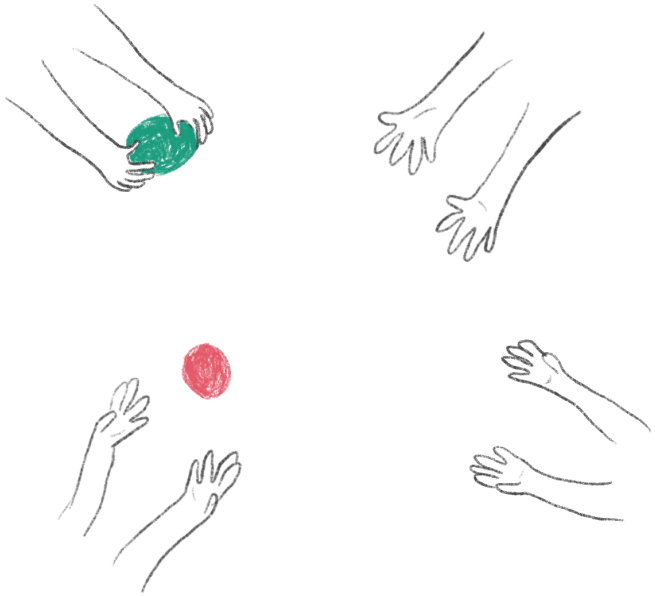

Bir önceki uygulama grup çalışması şeklinde de gerçekleştirilebilir.

4 ve üstü sayıda çocuk çember şeklinde bir araya gelir.

Göz kontağı kurarak topu yavaşça birbirlerine atmaları söylenir.

Birkaç dakika bu işlem gerçekleştirildikten sonra eğitmen 2.topu çembere alır.

Aynı anda 2 top çemberdeki çocuklar tarafından düşürülmeden atılır.

Uygulama top atılırken isimlerin söylenmesi şeklinde de yapılabilir.

Uygulama 9

İki elde farklı renklerde top, kum torbası veya fasulye torbası tutulur.

İki elde bulunan objeler havaya atılır ve ellerin çapraz tutularak objeler yakalanmaya çalışılır.

Yukarıdaki çalışma yürüyerek de gerçekleştirilebilir. Her bir tutma esnasında bir adım atılabilir.

Uygulama 10

Uygulama 9'un bir benzeri şekilde bu kez iki elde torba veya top bulunur.

Eller yere doğru bakar. İki eldeki torbalar aynı anda bırakılır ve hızlı bir şekilde havada eller çapraz bir şekilde topları tutmaya çalışır.

En az 3 kez uygulama tekrar edilir.

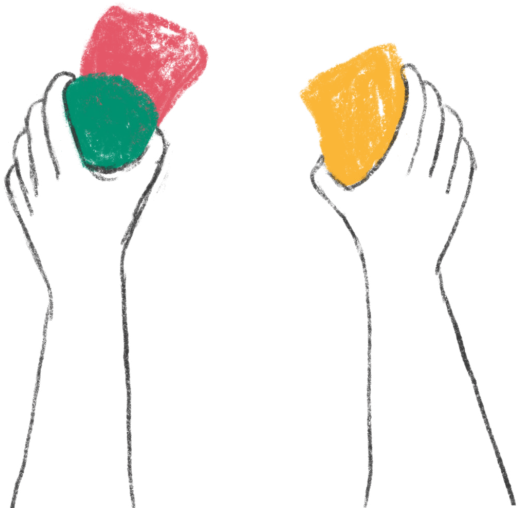

Uygulama 11

Ayakta durulur.

Sağ elde ipek kumaş ,
diğer elde top veya torba bulunur.

Top veya torba sağ elde göğüs hizasında tutulur, ardından ipek kumaş, aşağı yukarı, sağa, sola ve çember şeklinde hareket ettirilir.

Sonra el değiştirilir ve
sol elde top bulunur
sağ elle ipek kumaş hareketleri yapılır.

Uygulama 12

Çember şeklinde durulur. Her öğrencinin bir elinde küçük ipek kumaş diğer elinde ise tenis topu bulunur.

Sol elde ipek kumaş sallanırken sağ eldeki top hep birlikte bir yandaki kişiye doğru atılır. Ritmik bir şekilde hareket devam ettirilmeye çalışılır.

Ardından bu defa öğretmen ve öğrenci karşı karşıya geçer. Öğretmenin eline bir top, öğrencinin bir elinde ise ipek kumaş bulunur. Öğrenci sol elindeki ipek kumaşı sürekli çember şeklinde hareket ettirir.

Öğretmen topu atar, öğrenci sol elindeki ipek kumaş hareketi devam ederken sağ eliyle topu tutar ve geri atar. Öğrenci sol elindeki kumaşı sağ eliyle tutar ve aynı işlem 5 kez tekrar edilir.

Uygulama 13

Yere düz bir çizgi çekilir. Sıra ile çizgi üzerinde her bir ileri zıplamada;

- eller göğüste çapraz bir şekilde,
- sağa zıplandığında sol el yana açık sağ el bedene bitişik,
- sola zıplandığında sağ el yana açık sol el bedene bitişik tutulur.

Çizginin sonuna gelindiğinde, eller yine göğüste ve çapraz şekilde bitirilir.

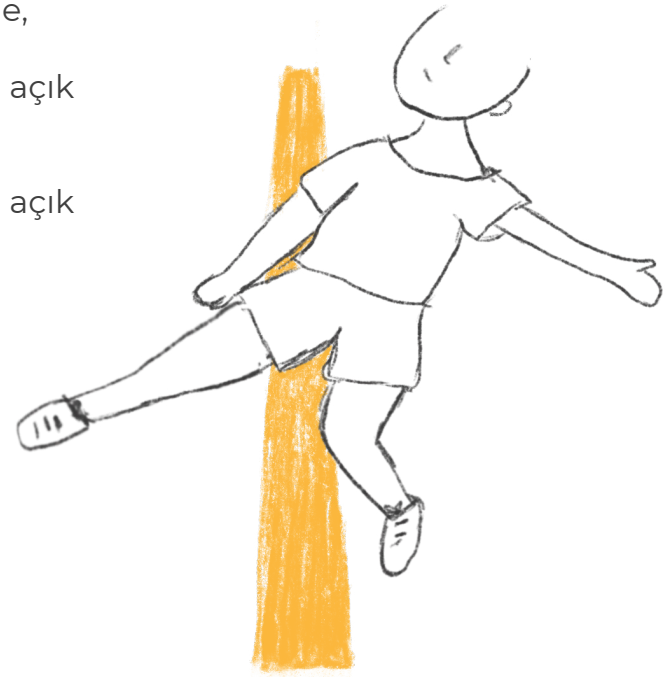

Uygulama 14

Eğitmen grubun önünde durur.

Herkesin sol elinde top bulunur ve top hafif yukarı atılır ve tutulur. Bu işlem devam ettirilir.

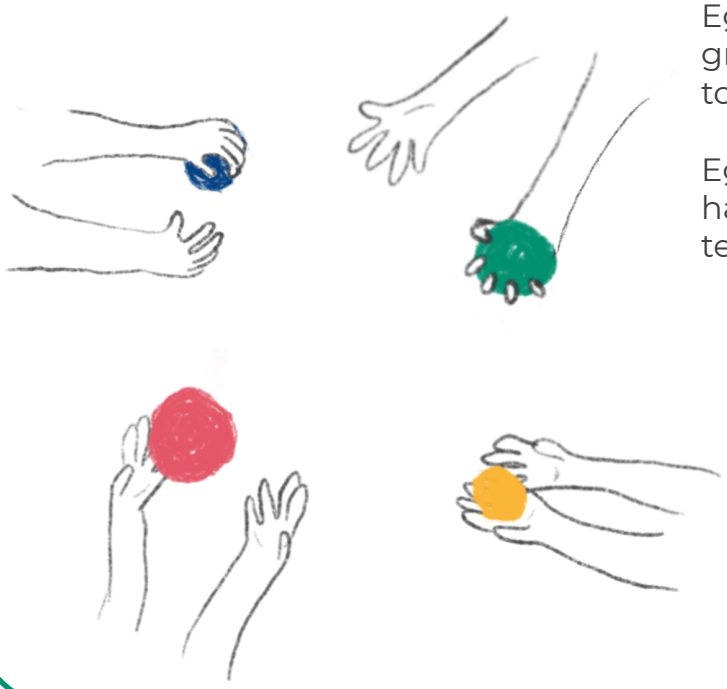

Eğitmen sola hareket ettiğinde grup da sola hareket eder ve top sektirilmeye devam edilir.

Eğitmen sağa, öne ve arkaya hareket ettiğinde aynı işlem tekrarlanır.

b • Koordinasyon ve Odaklanma Çalışmaları

Bu uygulama örnekleri ile hedeflenen koordinasyon becerisini güçlendirmek, odaklanmayı desteklemek, denge ve beden farkındalığı ile duyu organlarının entegrasyonunu desteklemektir.

Uygulama 15

Geniş bir karton üzerine bir daire çizilir.

Öğrenci sandalyede oturur.

Sol elde top veya bir kitap olabilir.

Önce sağ elle çember takip edilir. Ardından sağ ayakla çember takip edilir.

Ardından sağ ayak ve sağ el birlikte çemberin üstünden geçerler.

Top veya kitap sağ elden sol ele geçer.

Bu kez sol el, sol ayak ve her ikisi birlikte bu işlemi gerçekleştirir.

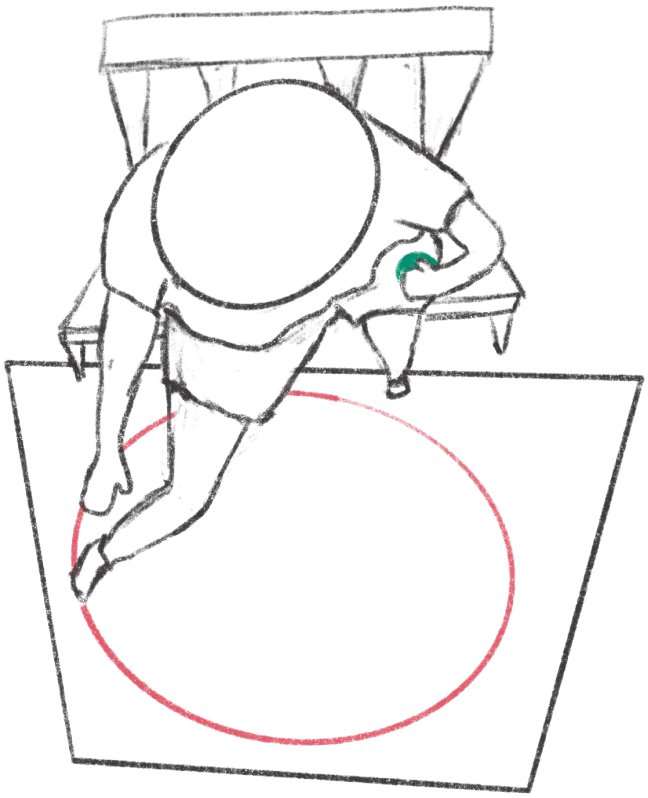

Uygulama 16

Geniş bir karton üzerine bir daire çizilir.

Uygulama 1'de olduğu gibi içi kum-nohut-fasulye dolu küçük bir torba veya küçük bir top kullanılabilir.
Bu defa aynı uygulama dairenin çevresinde yürüyerek gerçekleştirilir.

Yürüme sırasında kum dolu küçük torbalar bir elden diğerine havada yarım ay çizerek verilir.

Bu çalışmanın ardından kum torbası bir elden diğerine atılır ve tutulmaya çalışılır.

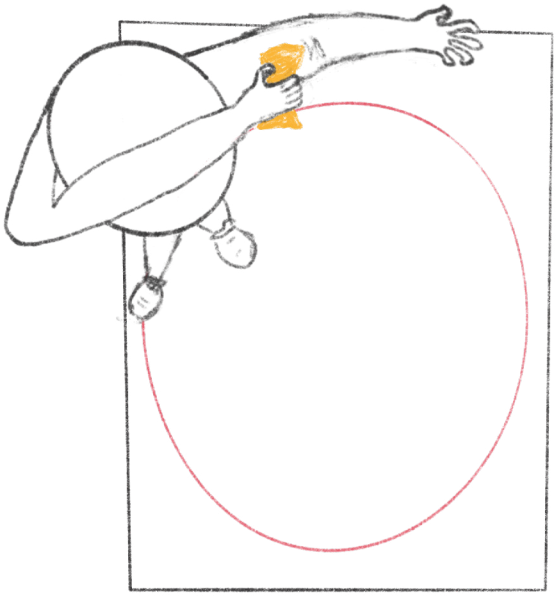

Uygulama 17

Geniş iki kartondan birine mavi renkle diğerine kırmızı renkle bir daire çizilir.

Öğrenci yerde veya sandalye üzerinde oturarak bu çalışmayı gerçekleştirebilir.
Sırasıyla

Sağ el ile mavi ile çizilen daire aşağıdan yukarıya takip edilir.

Mavi daire bu kez ayak ile takip edilir.

Sol el ile kırmızı daire yukarıdan aşağıya takip edilir.

Kırmızı daire bu kez ayak ile takip edilir.

Mavi daire sağ el ve sağ ayak ile takip edilir.

Kırmızı daire sol el ve sol ayak ile takip edilir.

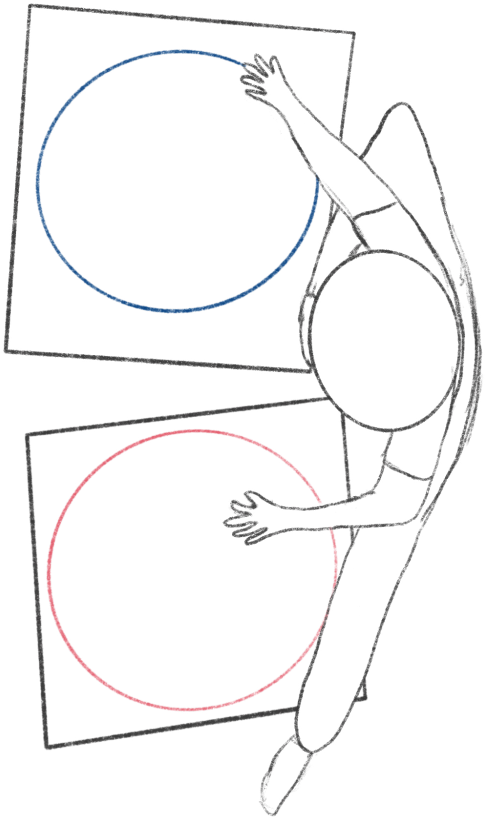

Uygulama 18

Geniş bir karton üzerine bir daire çizilir.

Uygulama 3'te yapılan uygulama bu defa daire üzerinden yapılır.

Çocuk ayaktadır ve küçük torbalar önce sağ diz öne çekilerek altından, ardından sol diz öne çekilerek altından 3 kez geçirilir.

Bu uygulamanın ardından çocuk küçük torbayı sağ eliyle başının arkasından uzatır ve sol eliyle de belinin arkasından torbayı alır.

Tüm uygulamalar en az 3 kez acele edilmeden tekrarlanır.

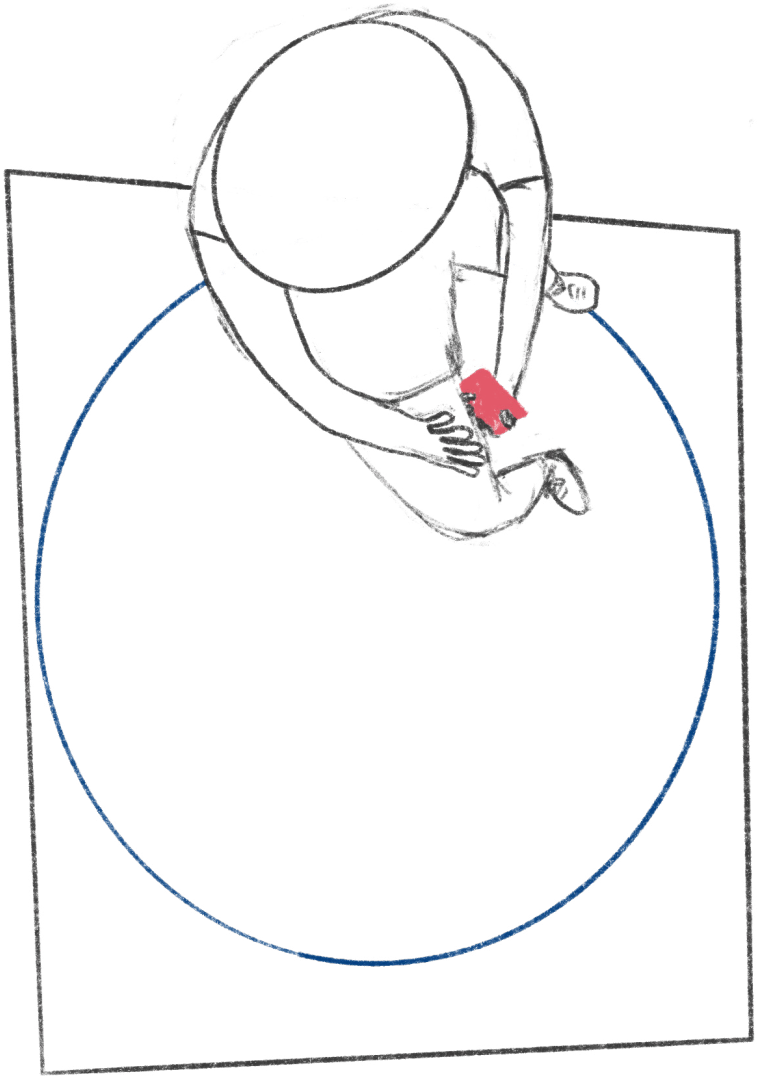

Uygulama 19

Geniş bir karton üzerine görseldeki şekil çizilir.
Çocuk bir ayağı duvarda olacak şekilde yerde oturmaktadır.

Önce sağ el ile mavi –kırmızı ve sarı renkli çizgileri takip eder.

Ardından sol el ile mavi –kırmızı ve sarı renkli çizgileri takip eder.

El ile takip bittiğinde önce sağ ayak ardından da sol ayak ile mavi-kırmızı ve sarı renkli çizgiler takip edilir.

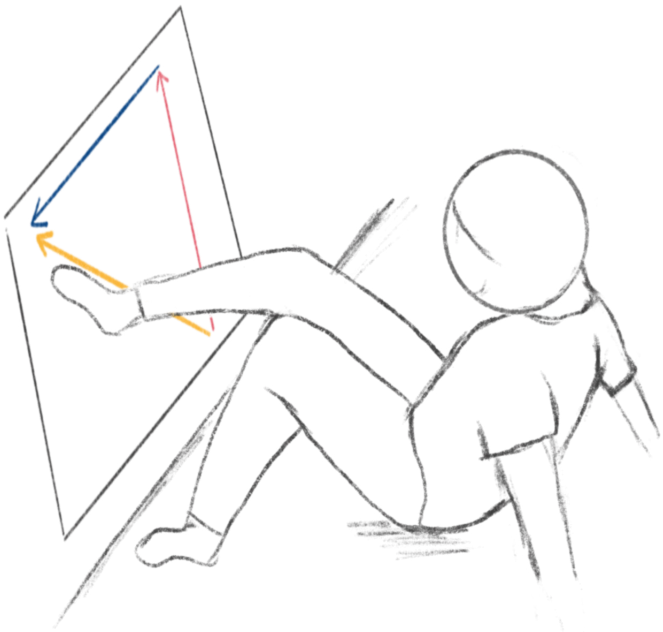

Uygulama 20

Öğrenciler ayak parmakları arasına pastel boya alırlar.
Önce sağ ayak, ardından sol ayak ile aşağıdaki işlemler gerçekleştirilir.

İlk olarak yerdeki kartona düz çizgi çizerler.

Ardından hafif sağa eğik çizgi ve hafif sola eğik çizgi çizilir

Son olarak yuvarlaklar çizilir.

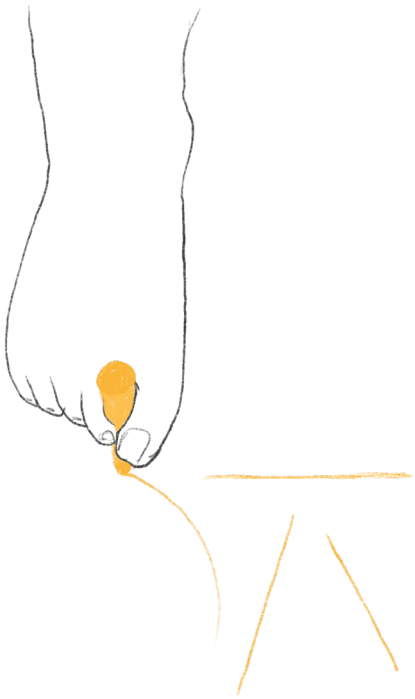

2 Beden Coğrafyası ve Bedensel Farkındalık

a • Beden Coğrafyası

Çocuğun kendi beden farkındalığını artırmak amacıyla bu çalışmalar gerçekleştirilir. Gün içinde birkaç kez tekrarlanabilir. Genelde birebir yapılan çalışmalardır.

Form çizim
El-Göz koordinasyonunu güçlendirmek, yazıya geçişi kolaylaştırmak, 3 boyutlu öğrenmeyi desteklemek amacıyla çalışmalar gerçekleştirilir. Ders yılının başında uygulanması tavsiye edilir ancak yıl içinde birkaç kez tekrarlanması önemlidir. Günde 20-25 dakika yeterli olacaktır. Tüm sınıf birlikte yapılabileceği gibi bireysel olarak da uygulanabilir.
Kil çalışmaları
Beden farkındalığını arttırmanın yanında, yaratıcılığı desteklemek, odaklanmayı artırmak ve duygusal dengeyi güçlendirmek amacıyla kil çalışmaları gerçekleştirilir. Grup veya birebir yapılabilecek çalışmalardır. Haftada en az bir kez çocukların kil ile çalışması tavsiye edilmektedir. Kil çalışmalarının süresi 30 dakikayı geçmemelidir.

İhtiyaç duyulabilecek malzemeler:
Yün top veya tenis topu, Ahşap çubuk (40-50 cm uzunluğunda), Kil çamuru (250-500 gr), Pastel boya, A4 kağıtlar

a • Beden Coğrafyası Uygulamaları

Uygulama 1

Öğretmen veya eğitmenin komutlarıyla çocuk aşağıdaki hareketleri yapmaya çalışır.

• Sağ kolu 45 derece yukarı kaldırma

• Sol kolu 45 derece yukarı kaldırma

• Sağ kolu düz bir şekilde karşıya doğru tutma

• Sol kolu düz bir şekilde karşıya doğru tutma

• İki kolu birden baş üstüne doğru kaldırma

Oturarak yapılan bu çalışmaların aynısı bu kez çocuğun gözlerini kapatması ile gerçekleştirilir. Gözler kapalı olarak yapılan bu çalışmanın ardından çocuk gözlerini açar ve çocuktan sınıftaki veya odadaki nesne ve objeleri oturduğu yerden kollarını kullanarak göstermesi istenir.

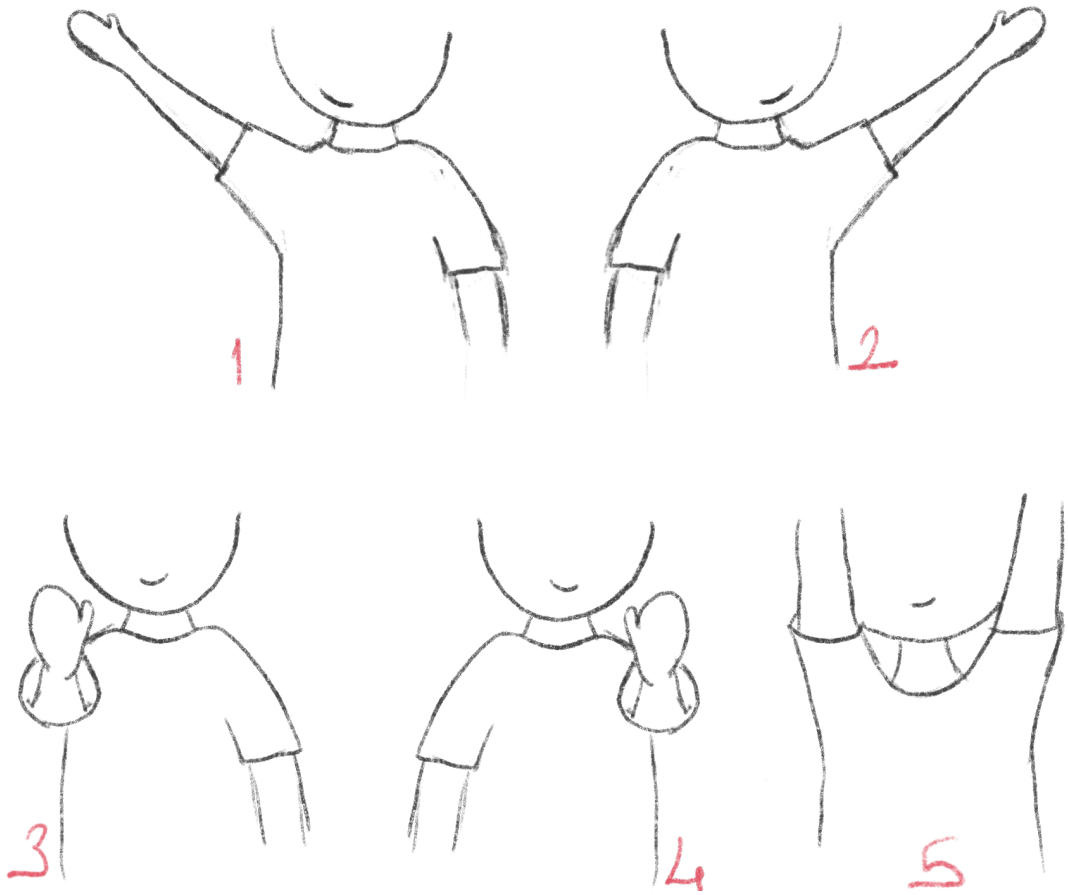

Uygulama 2

Öğretmen veya uygulayıcı ne yapılması gerektiğini öğrenciye söyler. Öğrenci sırt üstü yerde yatmaktadır.

- Sağ kolunu kaldır (ardından kol indirilir).
- Sağ bacağını kaldır.
- Başını kaldır.
- Sol kolunu kaldır.
- Sol bacağını kaldır.
- Sağ kolunu ve sol bacağını kaldır.
- Sol kolunu ve sağ bacağını kaldır.
- Omuzlarını kaldır.
- Dizlerini kaldır.

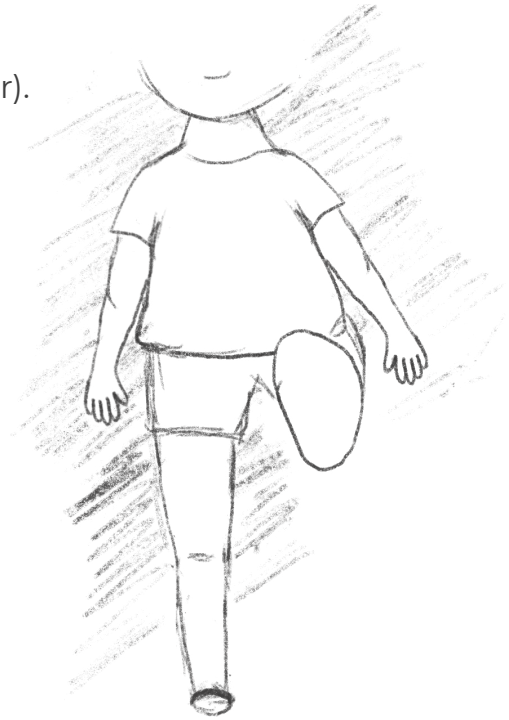

Uygulama 3

Çocuk rahat bir şekilde sandalyede oturmaktadır.
Eğitmen çocuktan neleri yapması gerektiğini söyler.

- Burnuna dokun.
- Sol kulağına dokun.
- Çenene dokun.
- Sağ kulağına dokun.
- Omuzlarına dokun.
- Dizlerine dokun.
- Sağ ayağına dokun.
- Başının arkasına dokun.
- Sol ayağına dokun.

Bu çalışmanın ardından çocuktan gözlerini kapalı olarak aynı hareketleri yapması istenir.

Uygulama 4

Bu uygulama için yumuşak bir top kullanılabilir.

Uygulama için ayakta durabilir veya sandalyede oturabilir.

Top sağ ele alınır. Ardından sıra ile her bir parmak serbest bırakılır. Önce baş parmak serbest bırakılır, ardından işaret parmağı.... vb devam eder.

Tüm parmaklar ile işlem gerçekleştirildikten sonra bu kez işlem tersten gerçekleştirilir.

Aynı çalışma sol el ile de gerçekleştirilir.

İşlem 2 kez farklı eller ile tekrarlanır.

Uygulama 5

Bir önceki uygulamanın benzeri olup top yerine 40-50 cm uzunluğunda ince oklava veya ahşap çubuk kullanılabilir.

Uzun çubuk sağ el ile tutulur. Bir önceki uygulamadaki gibi parmaklar sıra ile serbest bırakılır.

Sağ el parmakları ile uygulama gerçekleştirildikten sonra bu kez sol el parmakları ile işlem gerçekleştirilir.

İşlem en az 2 kez farklı eller ile tekrarlanır.

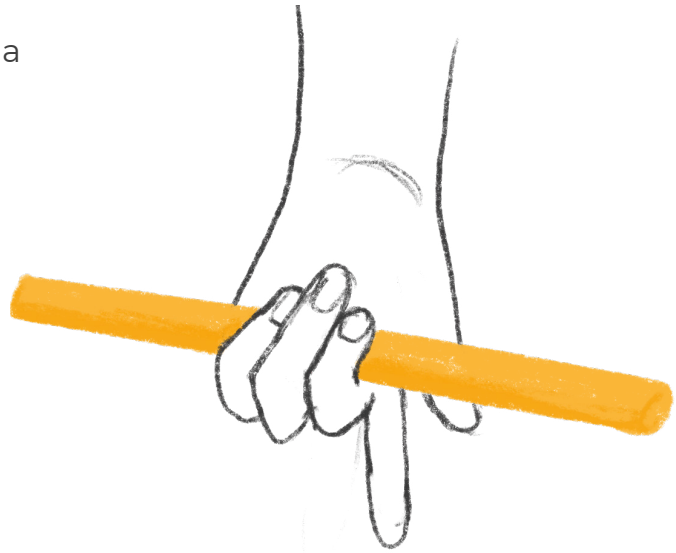

Uygulama 6

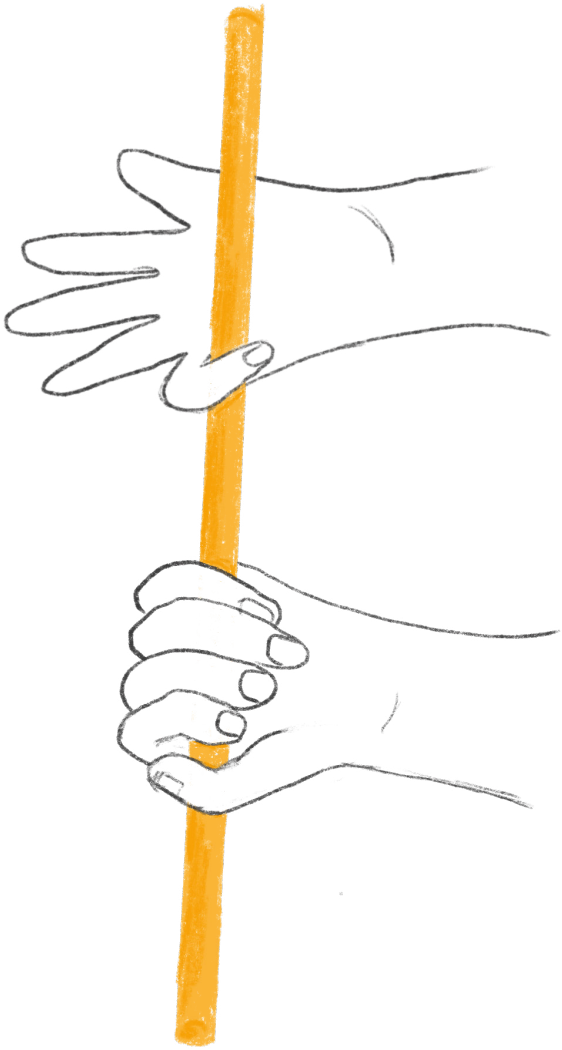

Ahşap çubuk bu kez 2 el ile tutulur.

Sol el parmakları sabit iken sağ el parmakları sıra ile serbest bırakılır.

Aynı işlem sağ el parmakları sabit iken sol el parmaklarının serbest bırakılması ile devam eder.

Bir sonraki aşamada iki el birden çubuğu tutarken önce iki elin baş parmakları birlikte serbest bırakılır.

Ardından diğer parmaklar birlikte serbest bırakılır.

Tüm işlemler en az 2 kez tekrar edilmelidir.

b • Form Çizim Uygulamaları

Uygulama 1

Kağıt üzerine aşağıdaki fotoğrafta yer alan formlar çizilir.

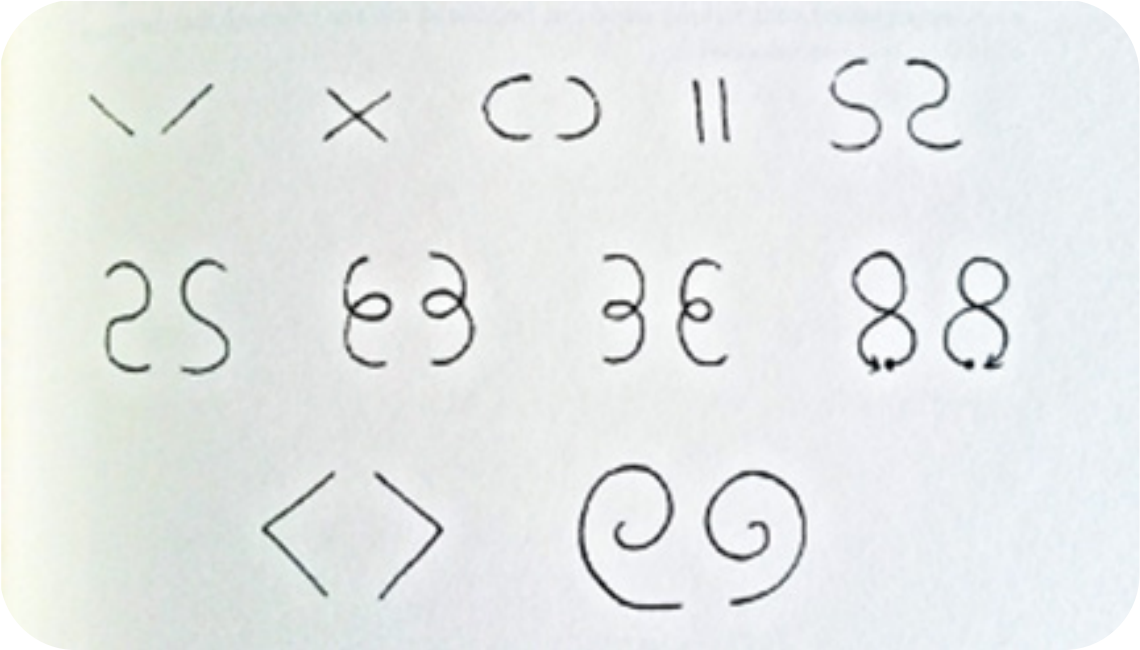

Uygulama eğitmenin her bir formu tahtaya ya da duvara büyük olarak çizmesiyle başlar.

Ardından öğrenciler sıra ile yapması gereken şunlardır:

• Tahtadaki veya kağıda çizili formun havada el ile çizilmesi,

• Kil çamuru ile formun oluşturulması,

• Formun yürüyerek oluşturulması,

• Formun çocukların sırtlarına çizilmesi,

• Formun fasulye, nohut tanesi veya küçük boncuk-taş ile oluşturulmaya çalışılması,

Tüm bu işlemlerden sonra çocuk formu defterine çizer.

Uygulama 2

Yukarıdaki formlar uygulama 1'de yer alan sıra ile gerçekleştirilmeye çalışılır.

Uygulama 3

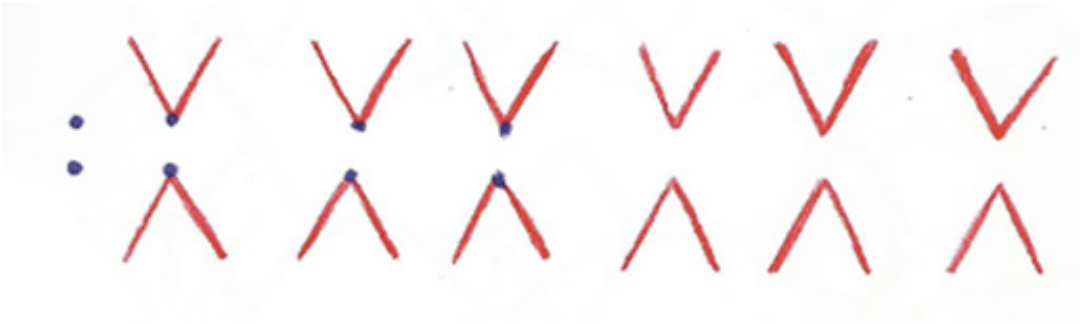

Yukarıda yer alan formlar uygulama 1'de yer alan sıra ile gerçekleştirilmeye çalışılır.

Uygulama 4

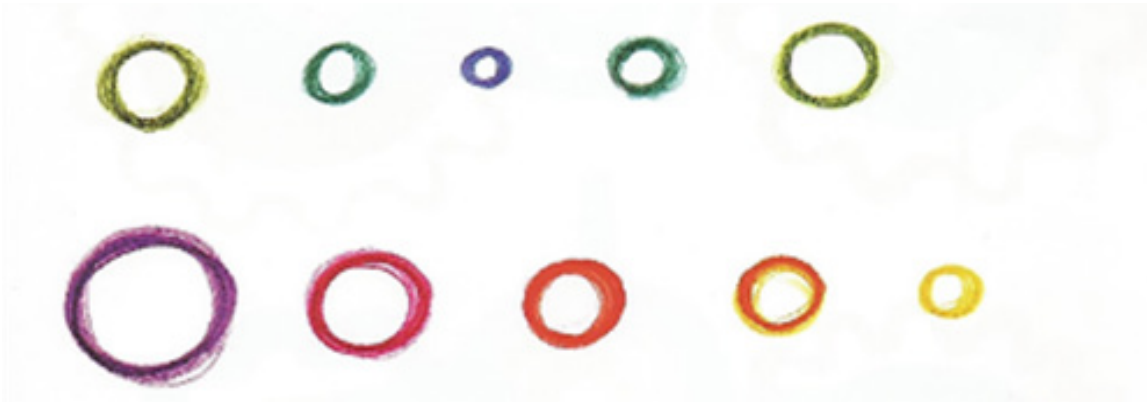

Yukarıda yer alan formlar uygulama 1'de yer alan sıra ile gerçekleştirilmeye çalışılır.

Uygulama 5

Yukarıda çizili formlar önce yataylar olmak üzere uygulama 1 deki sıra ile gerçekleştirilmeye çalışılır.

Uygulama 6

Yukarıda çizili formlardan önce sol üstteki turuncu, ardından mavi,ardından sol alttaki kırmızı ve son olarak da mor ile uygulama 1'deki sırlamaya gerek olmadan çizilir.

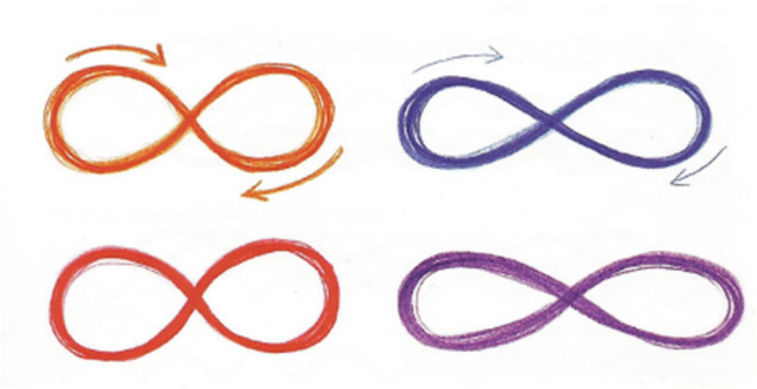

Uygulama 7

Yukarıdaki form büyük bir kartona çizilir.

Ardından eğitmen veya uygulayıcı öğrencinin karşısına oturur.

Eğitmen sarı ile gösterilen kendi formunu çizer ve öğrenciden mavi ile gösterilen formu çizmesini ister.

Uygulama 8

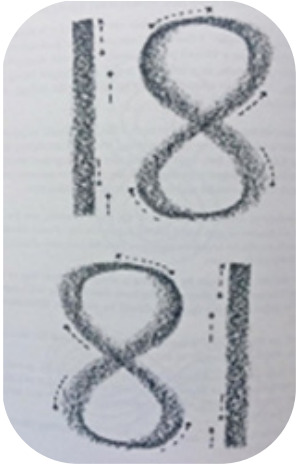

Yandaki form büyük bir kartona çizilmeye çalışılır.
Eğitmen büyük bir kartona formu çizer ve öğrencilerden her iki ellerini aynı anda kullanarak bu formu çizmelerini ister.
Ancak sağ ve sol el aynı anda çizimi yapacaktır, sağ el 8 formunu çizerken sol el düz çizgiyi çizmeye çalışacaktır.
İlk çizim yapıldıktan sonra bu kez sağ el düz çizgiyi, sol el ise 8 formunu çizmeye çalışacaktır.

c • Kil Çalışmaları

Uygulama 1

İki el kullanılarak yuvarlak top şeklindeki form oluşturulmaya çalışılır.
Eğitmen avuç içi kadar kil çamuru alır ve önce kendisi nasıl yapılacağını gösterir.
Şu aşamalardan geçilir:
• İki eli kullanarak yavaşça yuvarlak formu oluşturmaya çalışma,
• Form hafifçe oluşturduktan sonra masanın üstünde tek elle yuvarlama,
• Yuvarlağın son halini vermek için parmaklarla hafif dokunuşlar yapma.
Eğitmen ilk uygulamayı gösterdikten sonran çocuklara avuç iç kadar kil çamuru verilir ve yukarıdaki sıra ile formu gerçekleştirmeye çalışırlar.

Uygulama 2

Yuvarlak top formu kil ile gerçekleştirildikten sonra eğitmen avuç içi kadar kil çamuru alıp bu kez küp formunu yapmayı gösterir.
Şu aşamalardan geçilir:
• Önce yuvarlak top formu yapılır.
• Ardından yuvarlağın önce 4 köşesi masaya vurularak oluşturulur.
• Forma son hali masa üstünde parmaklar ile hafif dokunuşlar ile gerçekleştirilir.

Uygulama 3

Eğitmen avuç içinin yarısı kadar bir kil çamurunu alır ve yuvarlak form oluşturur.

Bu form oluştuktan sonra masanın üstünde bu forma avuç içiyle düz bir şekilde bastırır.

Bu işlem sonrası ince bir tabaka halinde yuvarlak bir kil oluşur. Kalem veya dal parçası ile bu kil üzerine yıldız formu çizilir.

Çizilen form ince ahşap çubuklar ile kesilir.

Kenarları kesilen yıldız formlar 1 gün sınıf içinde kurumaya bırakılır. Bir gün sonra istenirse boyanarak kullanılır.

Uygulama 4

Kil çamuru ile küçük kase yapmak için eğitmen önce bir önceki yıldız yapımında olduğu gibi yuvarlak bir formun üstüne basarak düz bir zemin oluşturur.

Ayrıca, kil çamurundan ince uzun şeritler kesilir. Şeritler yaklaşık 15 cm uzunluğunda ve kurşun kalem inceliğinde kesilebilir.

Şeritler uçtan uca birleştirip, yuvarlak haline getirilir.

Üç tane şerit yuvarlak üst üste, zeminin üzerine koyulur.

Zemin üstüne şerit yuvarlaklar eklendikten sonra parmaklar ile kaseye son hali verilir.

Uygulama 5

Kil çamuru ile harfleri oluşturmak için bir önceki uygulamada kullanılan ince şeritlere ihtiyaç vardır. İnce şeritler oluşturulduktan sonra istenen büyüklükte harfler oluşturulabilir.

Tek tek harf ve rakamlar üzerine çalıştıktan sonra bir sonraki aşamada çocuklar isimlerini yazmaya çalışabilirler.

3 Baskınlık ve Denge

a • Denge Çalışmaları

Öğrenme ve odaklanma süreçlerinde denge çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. Çocukların dengelerini sağlamaya yönelik tüm çalışmalar dikkat ve odaklanmaya yardım edeceği gibi öğrenme için gerekli olan nörolojik sürecin tamamlanmasına olanak sağlar.

Uygulama 1

Düz çizgi üzerinde normal bir hızda yürürken sırasıyla aşağıdaki adımlar uygulanır:

- Ardından çizgi üzerinde elinde top veya kitap taşıyarak yürüme
- Eğri bir çizgi üzerinde normal bir hızda yürüme
- Ardından çizgi üzerinde elinde top veya kitap taşıyarak yürüme
- Yere çizilen bir kare şekli üzerinde normal bir hızda yürüme
- Ardından çizgi üzerinde elinde top veya kitap taşıyarak yürüme
- Yere çizilen bir çember şekli üzerinde yürüme
- Ardından çizgi üzerinde elinde top veya kitap taşıyarak yürüme

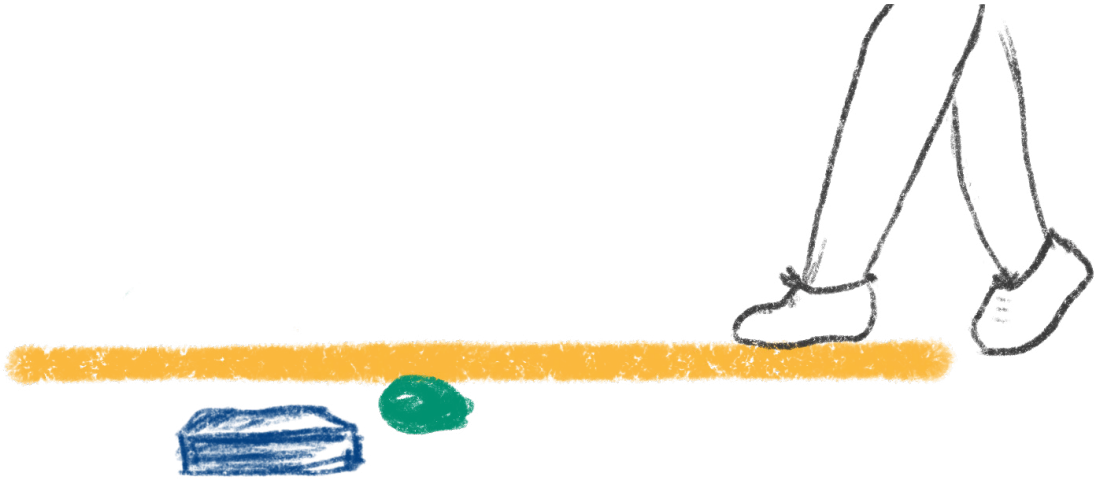

Uygulama 2

Denge tahtası üzerinde yürürken sırasıyla aşağıdaki adımlar uygulanır:

- Denge tahtası üzerinde başında ve elinde bir şey olmadan yürüme
- Denge tahtası üzerinde elinde top veya kitap alarak yürüme
- Denge tahtası üzerinde başında top veya kitapla yürüme (Elinde bir şey olmadan)
- Denge tahtası üzerinde elinde ve başında top veya kitap ile yürüme

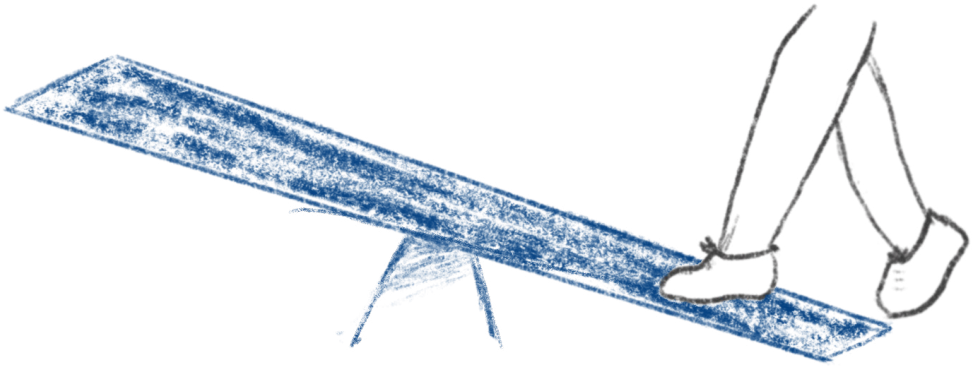

Uygulama 3

Yerde çubuklar üzerinde zıplarken sırasıyla aşağıdaki adımlar uygulanır:

- Yerde çubuklar üzerinde zıplama
- Önce tek ayakla
- Ardından iki ayakla
- İleri ve geri

Primary school teacher strategies for intellectual disability. AllPlay Learn. (2023a, June 8). https://allplaylearn.org.au/primary/teacher/intellectual-disability/

Reynolds, T., Zupanick, C.E., & Dombeck, M. (2013). Effective Teaching Methods for People with Intellectual Disabilities. Retrieved from http://www.mentalhelp.net/articles/effective-teaching-methods-for-people-with-intellectual-disabilities/

RG, 14 Temmuz 2009, Sayı 15137.

Students with down syndrome in the classroom. Classful. (n.d.). https://classful.com/students-with-down-syndrome-in-the-classroom/

Subakan, Y., & Koç, M. (n.d.). Özel Eğitim Gereksinimli Bireylerin Gelişim ve Eğitimlerinde Kullanılan Mobil Cihazlar ve Yazılımlar.

Texas Council for Developmental Disabilities. (2013). Intellectual Disabilities. Retrieved from http://www.projectidealonline.org/v/intellectual-disabilities/

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2005). Guidelines for inclusion: Ensuring Access to education for all. Paris, France: Author.

Varış, Y. A. (2017). Özel Gereksinimli Bireyler ve Müzik Eğitimi. Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi.

Watkins, A. (Ed.). (2012). Profile of Inclusive Teachers European. European Agency for Development in Special Needs Education.

What is a learning disability?. LD OnLine. (n.d.). https://www.ldonline.org/getting-started/ld-basics/what-learning-disability

Uygulama 4

Elde çubuk taşırken sırasıyla aşağıdaki adımlar uygulanır:

• Ayakta hareket etmeden avuç içi açık şekilde çubuğu tutma

• Ayakta hareket etmeden el parmakları üzerinde sıra ile çubuğu taşıma.

• Aynı işlemlerin yürüyerek gerçekleştirilmesi

• İki kişinin karşılıklı yürüyerek çubuğu ellerinde taşıması

• İki kişinin karşılıklı durarak çubuklarını birbirlerini atmaları

• Dört kişi çemberde ikişerli gruplar halinde çubuklarını birbirlerine atmaları

Uygulama 5

Tek ayak üstünde topu sağ elden sol ele atıp tutmaya çalışma.

a • Zamanlama ve Ritim Çalışmaları

Zamanlama ve ritim çalışmaları ile çocukların nefes dengeleri destekle-nirken beden farkındalıklarının arttırılması amaçlanır.

Uygulama 1

Çocuğun karşısına oturulur.
Çocuk öğretmen veya uygulayıcı izler ve dinler.
Yapılan her hareket çocuk tarafından tekrar edilmelidir.

- 1 normal alkış
- 2 hızlı alkış
- 1 alkış ve 1 kez sağ ayağını yere vurma
- 1 alkış ve 1 kez sol ayağını yere burma
- 1 kez zıplama ve ardından 1 normal alkış
- 1 normal alkış ve ardından 2 hızlı alkış
- 2 normal alkış ve ardından 2 hızlı alkış
- Bu uygulama oturarak yapıldıktan sonra ayakta da yapılabilir.

Uygulama 2

Uygulama 1'deki gibi durulur.

- 1 adım öne yürüme
- 1 adım geriye yürüme
- 1 adım sağa yürüme
- 1 adım sola yürüme
- 1 adım öne 2 adım geri yürüme
- 2 adım öne 3 adım geri yürüme
- 3 adım öne 4 adım geri yürüme
- 4 adım öne 5 adım geri yürüme

Bu çalışmada her öne doğru atılan adımda bir alkış da yapılabilir.

Uygulama 3

Yürüyerek yapılan çalışmalarda farklı hareketler birleştirilebilir. Hareketlere müzik eklenebilir, tekerleme ve şarkı söylenerek de gerçekleştirilebilir.

- 3 normal adım ve 1 alkış
- 4 normal adım ve 2 alkış
- 4 normal adım ve 1 zıplama
- 4 normal adım ve arka arkaya 2 zıplama
- 4 normal adım ve 1 alkış – durma

Uygulama 4

Eğitmen veya öğretmen uygulamayı önce çocuğa gösterir, ardından birlikte yaparlar en son ise çocuk tek başına gerçekleştirir.

- 1 büyük adım öne doğru yürüme
- 1 büyük adım geriye doğru yürüme
- Büyük adımın yarısı kadar bir adım ile öne doğru yürüme
- Büyük adımın yarısı kadar bir adımla geri doğru yürüme
- Büyük adımın 3'te biri kadar bir adım ile öne doğru yürüme
- Büyük bir adımın 3'te bir kadar bir adım ile geriye doğru yürüme
- Çok küçük bir adım ile öne doğru yürüme
- Çok küçük bir adım ile geriye doğru yürüme

Referanslar

Ainscow, M. (2004). Special Needs in the Classroom A teacher Education Guide.

Alfi, H., Budiyanto, B., Mudjito, M., & Supriyanto, S. (2022). Inspiring leadership: Values in building the excellent inclusive higher education. European Journal of Educational Research, 11(3), 1475–1485. https://doi.org/10.12973/eu-jer.11.3.1475

Alzahrani, N. (2020). The development of Inclusive Education Practice: A review of literature. International Journal of Early Childhood Special Education, 100–100. https://doi.org/10.20489/intjecse.722380

Amstad, M., & Müller, C. M. (2020). Students' problem behaviors as sources of teacher stress in special needs schools for individuals with intellectual disabilities. Frontiers in Education, 4. https://doi.org/10.3389/feduc.2019.00159

Ballı, D. (2020). Okul Öncesi Özel Gereksinimli Çocuklarda Sosyal Etkileşim Becerileri İle Davraniş Sorunlari Arasindaki İlişki. Maltepe Üniversitesi.

https://www.pathstoliteracy.org/classroom-adaptations-students-low-vision/

https://www.twinkl.com.tr/teaching-wiki/support-a-child-with-visual-impairment-in-school

Inclusive teaching: Intellectual disability. ADCET. (n.d.). https://www.adcet.edu.au/inclusive-teaching/specific-disabilities/intellectual-disability

İşitme Yetersizliği ve Kaynaştırma. (2016). Retrieved July 10, 2023,.

National Dissemination Center for Children with Disabilities. (2011). Intellectual Disability. NICHCY Disability Fact Sheet No. 8. Retrieved from http://www.parentcenterhub.org/repository/intellectual/

Oldfield, J. (2012). Behaviour difficulties in children with special education needs and disabilities: assessing risk, promotive and protective factors at individual and school levels. Unpublished thesis, University of Manchester

Primary school teacher strategies for intellectual disability. AllPlay Learn. (2023, June 8). https://allplaylearn.org.au/primary/teacher/intellectual-disability/